

Univerzita Hradec Králové

Přírodovědecká fakulta

Hudební katedra

"Jäger" hraběte F. A. Šporka

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Pecháčková

Studijní program: B1101 / Matematika

Studijní obor: BMAT / Matematika se zaměřením na vzdělávání

HVB / Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Hradec Králové

červenec 2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou literaturu a prameny, ze kterých jsem vycházela.

V Hradci Králové dne 24. 7. 2018

Jméno a příjmení

Poděkování:

Ráda bych zde poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Stanislavu Bohadlovi, CSc. za odbornou pomoc a cenné připomínky, za jeho trpělivost a za jeho impulsy při shromažďování podkladů. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Juliu Hůlkovi za bibliografické konzultace a v neposlední řadě Mgr. Evě Váchové a Mgr. Elke Monice Przyborowski za překlady německých textů.

Anotace

PECHÁČKOVÁ, Kristýna. *"Jäger" hraběte F. A. Šporka*. Hradec Králové, 2018. Bakalářská práce na Přírodovědecké fakultě Univerzity Hradec Králové. Vedoucí bakalářské práce Stanislav Bohadlo.

Práce se zabývá osobností Františka Antonína hraběte Šporka a jeho dvěma nejznámějšími Jäger, sleduje a kontextualizuje jejich působení v hudební oblasti Šporkovy mecenášské činnosti, určuje míru vlivu na vývoj hry na lesní roh a jeho využití na historickém území Čech na přelomu 17. a 18. století. Využívá metodologii historických a hudebních věd. Na základě analýzy sekundární české i cizojazyčné literatury byla ověřena hypotéza o významu Šporkových myslivců pro hudební signalizaci při parforních honech, školení hornistů i jejich podíl na české a zahraniční umělecké praxi. Práce doplňuje, případně opravuje výsledky dosavadního bádání.

Klíčová slova:

hrabě Špork; Jäger; myslivci; kavalírská cesta; parforní hon; lovecký roh; lesní roh

Annotation

PECHÁČKOVÁ, Kristýna. *"Jäger" of count F. A. Šporck*. Hradec Králové, 2018. Bachelor Thesis at Faculty of Science University of Hradec Králové. Thesis Supervisor Stanislav Bohadlo.

This Bachelor Thesis studies the life and work of Count Franz Anton von Sporck and of his two Jäger who introduced the basics of French horn playing in Bohemia. The thesis also investigates Jäger's influence on Sporck's charitable work in music, and Sporck's involvement in the introduction of the French horn in Bohemia in the late 17th and early 18th century. The methodology of historical and musical sciences has been utilised in this Thesis. The main hypothesis testing the importance and development of the French horn play in the context of dog chase hunting and in the context of Czech and international art was researched through analysis of Czech and foreign texts. This Thesis reinforces and, in some instances, corrects current research results of other authors.

Keywords:

Count Sporck; Jäger; cavalier journey; dog chase hunt; hunting horn; French horn

Obsah

Úvod.....	7
1 Hlavní část práce.....	9
1.1 Od kavalírské cesty k Řádu sv. Huberta	10
1.1.1 František Antonín hrabě Špork	10
1.1.2 Lesní roh	12
1.1.3 Parforsní hon.....	13
1.1.4 Lovecké signály a fanfáry	16
1.1.5 Řád svatého Huberta	17
1.1.6 Dílčí závěr.....	19
1.2 Po stopách hraběcích Jäger	21
1.2.1 František Ferdinand.....	21
1.2.2 Petr Röllig	23
1.2.3 Václav Svída	25
1.2.4 Svída a Röllig na francouzském dvoře.....	28
1.2.5 Šporkovi myslivci jako hornisté v Čechách.....	32
1.2.6 Dílčí závěr.....	34
2 Závěr.....	36
3 Přílohy.....	38
3.1 Překlad Seemanových deníků	38
3.1.1 František Ferdinand.....	38
3.1.2 Václav Svída	39
3.2 Slovníček typů rohů	41
3.3 Potomci Václava Svídy podle zápisků Josefa Vojáčka.....	42
3.4 Obrazová příloha.....	43
4 Seznam použité literatury a pramenů	46
SEZNAM TABULEK.....	49
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	49

Úvod

Za hlavní cíle této práce můžeme označit snahu o deskripci a kontextualizaci vybraného ne zcela probádaného pobělohorského období, které se vyznačuje působením českého (tj. působícího v Čechách) šlechtice Františka Antonína hraběte Šporka (Franz Anton von Sporck, 1662 – 1738), který svou kreativitou přispěl k rozvoji kulturně-uměleckých oborů. Aktivní publikační a zejména mecenášská činnost hraběte Šporka akcentovala především výtvarné a hudební umění, které tak lze v historickém a společenském kontextu na přelomu 17. a 18. století považovat za jedinečné.

Cílem této práce proto není pouze snaha o rekapitulaci Šporkovy biografie, ale především zdůraznění vlivů a důsledků jeho působení, které měly zásadní význam pro rozvoj a využití parforsního rohu v období pozdního baroka na území Českého království v rámci Habsburské monarchie.

V souvislosti s životem a osobností hraběte Šporka mluvíme také o myslivcích, trubačích, tzv. Jäger,¹ jejichž významu bude věnováno více prostoru v následujících kapitolách.

Výzkumná otázka tedy zní, do jaké míry mělo mecenášství a podpora umění ze strany hraběte Šporka vliv na další vývoj hry na lesní roh a jeho využití na našem území? Výsledná zjištění a další zkoumání by měly vést k relevantním informacím, které nám pomohou tuto míru jeho vlivu upřesnit. Pro validitu závěrů je ovšem třeba odpovědět na další podotázky, jež budou plnit podpůrnou funkci. Tedy, jakou roli zastávali tzv. Šporkovi trubači v závislosti na jeho mecenášské činnosti? Jakou podobu mají profily těchto trubačů, pokud povedeme výzkum opírající se o literaturu, prameny a práci s matrikami vedenými k jejich osobám a k jejich rodinným příslušníkům? Přičemž je nutné kalkulovat s mezerovitostí pramenů a různými výklady, které budou k dispozici.

Jako hlavní literaturu, o kterou opíráme základní poznatky a která nám zároveň slouží jako průprava v úvodu do tématu Šporkova života a jeho činnosti, jsme využili monografii Pavla Preisse s názvem *Špork a barokní kultura v Čechách*² a anglicky psanou publikaci *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680*

¹ V přesném překladu z němčiny znamená „der Jäger“ lovec. In: *The Oxford English dictionary*. 2. ed. Oxford: Clarendon Press, 2001, sv. VIII, s. 178, „Jäger, jaeger“.

Na Šporkově panství byla tímto termínem označena funkce myslivce, tzv. pikéra (viz kapitola *Parforsní hon*), který hrál během lovu na roh. J. Vojáček ve svých rukopisech píše: „HOFJÄGER t.j. lovčí pořádal honby a tak byl při honu asi tolik, co na zámku HOFMISTR.“ In: VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVCI na lyském panství*. SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem. Osobní fond Vojáček Josef, B 100.

² PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. ISBN 80-7185-573-1.

to 1830 (H. Fitzpatrick, 1970),³ dále pak práci Stanislava Bohadla: *Sporckovské „árie“ jako obecná nota z Bon Repos a z lázní Kuks*,⁴ doplněné o důležité prameny. Jsou jimi rukopisy v podobě kalendářových záznamů Tobiáše Antonína Seemana⁵ a *Krátké vypravování ...*, psané Ferdinandem Rakovským.⁶ Dále pak rukopisy Josefa Vojáčka⁷ a Jaroslava Čeledy⁸ s výsledky matričního šetření v Lysé nad Labem o předcích zkoumaných trubačů. V rámci základní literatury využíváme také vybrané kapitoly z knihy *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém teologickém kontextu*⁹ z pera Ignáce Antonína Hrdiny a Hedviky Kuchařové. Doplnujícím, tedy vedlejším, zdrojem informací mi byly beletrizující texty F. Bezděka, které nemohou plnit roli základní literatury, ale přispívají ke správnému pochopení celkového kontextu daného období a Šporkovy osoby.

V práci bude využita obecně užívaná norma citací typická pro historicky orientované spisy, tj. poznámka pod čarou.

Téma jsem vybrala na základě dlouhodobé osobní i rodinné zkušenosti s hrou na lesní roh, který je jako dechový hudební nástroj primární v kontextu této bakalářské práce, a skrze který byl rovněž motivován můj zájem právě o Šporkovy trubače, kterým bude věnována značná část výzkumu a o kterých jsem měla možnost se dozvědět již v období předcházející univerzitnímu studiu, mimo jiné díky činohernímu představení v Lysé nad Labem, kde jsem zastávala roli právě jednoho z těchto trubačů.

³ FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. ISBN 0193187035.

⁴ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks: duchovní, životopisné, oslavné, propagační, lovecké, časové, čarodějnické, protijezuitské, protiprávnícké, kramářské, dialogické a jiné písně na nápěvy Bon-Reposké, Hubertské, Zaječí, Holubí, Pfuj, Kalvárské, Řádu kříže aj. árií, písní a melodií*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. ISBN 978-80-7405-183-8.

⁵ Kalendářové záznamy Tobiáše Antonína Seemana z let 1726 – 1747. Výpisky S. Bohadla ze Seemanových deníků (dále jen SEEMAN). Originály v soukromém vlastnictví Šporkovy rodiny, většina je v hospitálu na Kuksu.

⁶ RAKOVSKÝ, Ferdinand. *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Sporcků, sepsané jeho pázetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu 1. září 1778*. V Kuksu: Vlastivědné museum, 1938, 68 s.

⁷ VOJÁČEK, Josef. Osobní fond Vojáček Josef, číslo 49 (prozatímní soupis fondu). Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem.

⁸ ČELEDA Jaroslav. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974), přírůstkové číslo 139/41. Literární archiv Památníku národního písemnictví (Centrální depozitář v Litoměřicích).

⁹ HRDINA, Ignác Antonín a Hedvika KUCHAROVÁ. *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu*. Ostrava: Key Publishing, 2011, 421 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-097-2.

1 Hlavní část práce

V hlavní části této práce se zaměříme na představení života hraběte Šporka tak, abychom mohli porozumět jeho osudům, krokům, osobnosti, mecenášské činnosti a vlivu jeho aktivit na rozvoj užití lesního rohu jako nástroje na historickém území Čech. Zaměříme se na témata lesního rohu, parforního honu, loveckých signálů a fanfár, Šporkova loveckého Řádu svatého Huberta a zejména jeho kavalírskou cestu. V těchto okruzích hledáme na základě sekundární literatury (i v elektronické podobě) odpovědi na položené otázky.

Druhá část výzkumu cílí na Šporkovi myslivce, tzv. Jäger, jejichž hudební aktivity byly podpořeny zájmy a finanční dispozicí hraběte Šporka. V této části se opíráme zejména o prameny, které se týkají dvou v literatuře zmiňovaných trubačů: Petra Rölliga a Václava Svídy. Jejich postavy v Roth-Scholtzově biografii F. A. Šporka (1715)¹⁰ doplňuje ještě jméno Františka Ferdinanda, jakožto třetího z původních myslivců.

¹⁰ ROTH-SCHOLTZ, Friedrich. [Roxas]: *Leben Eines Herrlichen Bildes, wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit, Welches Gott in dem Königreich Böhmen, in der Hohen Person Sr. Hoch-Gräfl. Excellenz, Herrn Herrn Frantz Antoni, Des Heil. Röm. Reichs Grafen von Sporck, Herrn derer Herrschafften...*, Amsterdam, 1715, cit. dle BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 53

1.1 Od kavalírské cesty k Řádu sv. Huberta

1.1.1 František Antonín hrabě Špork

František Antonín hrabě Špork se narodil 9. března 1662 na panství v Lysé nad Labem jako prvorozený syn generála císařské kavalerie Jana Šporka (1595 – 1679) a jeho druhé manželky z rodu von Finecke Eleonory Marie Kateřiny (1640 – 1674). Šporkův otec Jan se narodil v rodině sedláka, avšak roku 1619 nastoupil na vojnu, kde nejprve zastával funkci bubeníka a díky výtečné jízdě na koni později sloužil u dragounů, a po více jak dvaceti letech získal hlavní velení jezdeckých oddílů. V říjnu roku 1647 po vítězství nad Turky byl nakonec císařem Ferdinandem III. povýšen na říšského svobodného pána¹¹ a ještě v prosinci téhož roku dostal do opatrovnictví panství Lysá nad Labem i s deseti přilehlými vesnicemi. Při odchodu z vojenské služby dostal značné množství peněz, za které zlepšoval životní podmínky poddaných, opravoval statky zničené válkou a v listopadu 1664 zakoupil další panství, a to Choustníkovo Hradiště. Jan zemřel roku 1679 v Heřmanově Městci v chrudimském kraji a část jeho panství¹² zdědil jeho syn František Antonín.

Se svým mladším bratrem Ferdinandem Leopoldem prožil Špork mládí v Heřmanově Městci. Absolvoval nejprve latinská studia u jezuitů v Kutné Hoře a poté v Praze na Karlo-Ferdinandově univerzitě filozofii a práva. Byl mimořádně nadaný, inteligentní, miloval umění a hodně cestoval. Své cesty započal po smrti svého otce, který během života díky rozumným investicím značně zvětšil své jmění, a proto, když na mladého Šporka byla přenesena zodpovědnost za správu majetku, byl nucen přerušit v roce 1679 svá studia. Vydal se na přibližně dva roky dlouhou cestu po dvorech na územích dnešní Itálie, Francie, Anglie a Německa. Při svých cestách navštívil také Haag a Brusel.¹³ Tuto cestu označujeme jako kavalírskou, kterou jako nejstarší syn a dědic musel mladý Špork absolvovat před převzetím otcova panství. Cílem putování po západní Evropě bylo vzdělání a osvojení si vysoké společenské etikety. Taková výprava a případná stáž byla pro mladé šlechtice obvyklou záležitostí, znamenala dovršení jejich společenské výchovy. *„Cesta mladých šlechticů většinou končila ve Francii, která byla v té době vzorem všech královských a šlechtických dvorů. Důležitou*

¹¹ Dědičný titul říšského hraběte získal v roce 1644.

¹² Konkrétně Lysá, Konojedy, Malešov a Choustníkovo Hradiště.

¹³ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 30

*zastávkou při těchto cestách mladých šlechticů byl dvůr krále slunce, Ludvíka XIV. Ve Versailles. Právě zde si mohli mladí páni osvojit půvab francouzské kultury a také se naučit lovu zvěře nazývaného štvanice.*¹⁴ Na svoji cestu po Evropě se vydal v roce 1680, přičemž od té doby navštívil téměř každý významný královský nebo knížecí dvůr, kde se snažil poznat vše, co vnímal jako krásné a ušlechtilé. Proto i skutečným vrcholem Šporkovy cesty byla návštěva u dvora francouzského krále.¹⁵ Byly to právě tzv. Parfocejagd (francouzsky *chasse à courre*) neboli parforsní hony a hudba, jež je doprovázela, které tolik zaujaly mladého Šporka na kavalírské cestě, a proto se rozhodl využít francouzský um lovecké jízdy a hry na lovecký roh (tzv. *cor-de-chasse*) i v domovských Čechách. Když v Paříži poprvé uslyšel zvuk loveckého rohu, byl tímto pro něj dosud ne zcela známým nástrojem okouzlen. Po návratu z cest v roce 1681 byl v 19 letech prohlášen zletilým a ujal se svých panství. Svůj čas tak věnoval správě zděděného majetku, avšak nejvíce času trávil četbou, lovem a hudbou. Byl to právě on, kdo přivezl lovecký roh tzv. Waldhorn do Čech a proslavil jej.¹⁶ Kromě záznamů jeho životopisců existují obrazové a básnické důkazy o Šporkově spojení s loveckým rohem a je tedy téměř jisté, že Špork poznal lovecký roh (*cor-de-chasse*) ve Versailles.¹⁷

Rád pobýval v lesích a díky svému životnímu stylu venkovského šlechtice trávil většinu času na svých statcích a ve svém domě v Praze přebýval pouze v zimním období.¹⁸ I když byl neúprosný v dodržování pravidel ohledně uvolňování z poddanství i tvrdý v trestání lží a pomluv, byl hrabě osobou velmi citlivou a známou svou dobročinností.¹⁹ Na vše, čeho v životě dosáhl, byl hrdý a sám cíleně přispíval společenskými styky a vlastními publikacemi ke své glorifikaci. Na svých panstvích Hradiště (Gradlitz, Kuks) a Lysá (nad Labem) pořádal finančně nákladné parforsní hony většinou k počtě nějakého významného hosta.

¹⁴ RATAJOVÁ, Tereza. *300 let lesního rohu v Čechách*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Str. 2

¹⁵ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 53

¹⁶ Např.: HŮLEK, Julius. *Hrabě Špork a počátky lesního rohu v Čechách*. Zpravodaj Společnosti pro starou hudbu 5, 1984. Str. 23. BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 44. ČELEDA, Jaroslav. *František Antonín Špork, pán na Lysé n/Lab*. Články a výpisky o Šporkovi. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

¹⁷ FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. Str. 13-15

¹⁸ BEZDĚK, František a Jaromír KOVAŘÍK. *František Antonín hrabě Špork a jeho Řád svatého Huberta*. Kuks: Řád svatého Huberta, 1998, 79 s. Str. 6

¹⁹ „Nach den esßen wurden gegen 2000 personen und armen leüthen allmoßten und semmeln außetheilet“, SEEMAN, 19. 9. 1737

1.1.2 Lesní roh

Od zahraničních organologů²⁰ se dozvídáme, že původ loveckého rohu můžeme hledat ve Francii v podobě tzv. French horn,²¹ jehož vznik je možné datovat přibližně do 2. poloviny 17. století.²² Můžeme tak téměř s jistotou říci, že se s ním na začátku 80. let 17. století setkal Špork na francouzském dvoře.

Vývoj nástroje prodělal dlouhou cestu týkající se materiálu, konstrukce, způsobu hry, praktického využití a především rozkolísané terminologie. Za vznikem zahnutých signálních loveckých rohů stojí celá řada událostí, jmenujme tak například vznik nového typu lovu, při kterém se začala využívat jízda na koních, díky čemuž se lovci mohli pohybovat vyšší rychlostí na větším území. V těchto podmínkách i vzdálenostech bylo zapotřebí i hlasitějších signálních nástrojů. Z toho důvodu se stávající rohy začaly prodlužovat. První přirozený roh (německy Naturnhorn) byl jedenkrát zatočený a měl v průměru 130 centimetrů. První vícenásobně zavínuté rohy se pak datují na počátek 16. století, resp. přelom 15. a 16. století. Důkazy poskytuje už renezanční ikonografie.

„Na dřevořezbě z tohoto období od Sebastiana Branta (1457 – 1521) z roku 1502 jsou totiž zobrazeni dva hudebníci – jeden s nástrojem připomínajícím dnešní pozoun a druhý s trojnásobně zavínutou trubkou obtočenou kolem krku (o průměru odpovídajícím šířce jeho ramen).“²³

²⁰ FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s.

²¹ Definice jednotlivých rohů podle Pavla Kurfürsta a Horace Fitzpatricka:

Přirozený roh – poprvé se objevil ve 14. století, kdy měl pouze jedno ladění a tónový materiál pouze dané přirozené tónové řady, tudíž pro každou tóninu byl potřeba jiný nástroj. *Lovecký roh* – každý dechový nástroj z kovu nebo rohoviny, používaný při lovu. Od konce 17. století do pol. 18. používali Francouzi tento pojem k vyjádření širokých, kruhovitě stočených loveckých rohů. *Parforsní roh (velký lovecký)* – menší než přirozený. Od 17. století se ke každému začala do části hned za nátrubkem přidávat sada různých dlouhých trubiček (tzv. zástrček), stočených do kroužku, čímž bylo možné snižovat ladění nástroje. Nosí se zavěšen na pravé straně na poutku, roztrubem dopředu a nátrubkem dozadu. *Flügelhorn* – nejmenší a nejjednodušší z mosazných rohů, kterým se přivolávají psi při štvanicí a na cestě z lovu domů. *Lesní roh* – velikostně prostřední a kdysi jediný používaný při lovu. V dnešní podobě má podobu úzké, kruhovitě stočené trubice, ke konci se kuželovitě rozšiřuje v ozvučník a využívá ventilové soustavy, díky níž může hrát chromatickou řadu tónů. KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2002. 1168 s. ISBN 80-902912-1-X. Str. 668, 673-674

„Všechny tyto pojmy byly používány náhodně a brání každé snaze historiků 20. stol. zavést mezi ně nějaký řád.“ In: FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. Glossary of terms

Jelikož v dobových pramenech význam pojmů jako lesní, lovecký a parforsní roh často splývá, používám v práci (mimo tuto kapitulu) tyto termíny jako synonyma.

²² Fitzpatrick píše o jeho vynalezení v souvislosti se Šporkovou kavalířskou cestou: *„At Paris he heard the hunting-horn for the first time, an instrument which had been invented there a short time before.“* FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. Str. 13

²³ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. ISBN 80-86386-17-1. Str. 27

Dnešní lesní rohy získaly svoji podobu z nástrojů, které byly využívány na dvoře francouzského krále Ludvíka XIV., jenž v okolí Versailles pořádal honosné parforní lovy. Součástí lovecké výbavy každého pikéra byl lovecký řemen, lovecký tesák a lovecký roh. Ten u sebe nosili ze tří důvodů:

- dát znamení při lovu ostatním lovcům
- odlišit se od ostatních lovců
- troubit při honění zvěře.

Aby se mohli účastnit lovů, museli se také naučit zatroubit následující prvky:

- vyrazit jedno dlouhé zatroubení
- troubením napodobit tetřeví tokání
- troubit krátké tóny, co jim stačí dech
- nahlásit uloveného jelena stejným počtem zatroubení, kolik má výběžků na paroží
- odtroubit hon krátkými čistými tóny
- vyrazit jedno dlouhé zatroubení bez trylku

Každý pikér také musel vědět, kdy a jak má svůj roh použít. Zatroubil-li signál ve špatnou chvíli, mohl tím svést psy ze správné stopy, a tím i pokazit celý hon. Aby těmto omylům předešel, učil se už od mládí zatroubit i nejnižší tóny čistě a plně.²⁴

1.1.3 Parforní hon

Pod pojmem *parforní hon* se skrývá označení speciálního druhu honitby, který se od ostatních lovů liší hned v několika ohledech. Název parforní vznikl z francouzského *par force*, neboli *silou*, tedy až do úplného vysílení zvířete a často i samotných jezdců a lovců.²⁵ Měl přísná pravidla, která se musela dodržovat a pokud došlo k jejich porušení, byl viník potrestán nejčastěji malou pokutou, ze které se pak vyplatila buď odměna pro myslivecký personál, nebo podpora pro nemohoucí či chudé myslivce. Provinil-li se někdo proti správné myslivecké mluvě, byly mu na konci lovu prohřešky vyčteny a poté následoval i tělesný trest, např. výprask plochým sekáčkem používaným k dělení zvěřiny. Provinilci pak museli pro veřejný posměch po zbytek dne nosit na krku nebo klobouku zavěšený věnec z březových větví. Nejzávažnější přestupky se trestaly i vězením.²⁶

²⁴ KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2002. 1168 s. Str. 674-675

²⁵ BEZDĚK, František. *Hledání kořenů mysliveckých tradic*. Brno: Sursum, 1999, 71 s. ISBN 80-85799-59-6. Str. 14

²⁶ Tamtéž, str. 32

Na jižní Moravě na panství Lednice tyto lovy provozoval již dříve než Špork císařský místodržitel kníže Karel Eusebius Lichtenstein (1611 – 1684).²⁷ Nicméně až hrabě František Antonín Špork zavedl v Čechách lovecká pravidla a podle nich se později utvářela i další a rozšiřovala se do celých Čech. V Šporkových dobách byly tyto hony významnou, leč nákladnou společenskou událostí pořádanou na počest pozvaného hosta a někdy často přerušovanou dlouhými přestávkami na místech zvaných *rendez vous* s bohatým pohoštěním zúčastněných, například kávou či tokajským vínem. Během těchto přestávek docházelo také k výměně unavených a vysílených koní či psí smečky. Nejvíce však bylo ceněno, pokud byl lov dokončen v původním obsazení. Organizace těchto honů byla vždy velmi náročná, vyžadovala dlouhodobé přípravy a kvůli častému ničení úrody na polích se časem přesunula do speciálně upravených obor se širokými průseky, aby v nich mohlo jet více jezdců vedle sebe a aby lovci měli o zvěři dostatečný přehled. Během lovu pak byly veškerým dorozumivacím prostředkem speciální lovecké signály a povely troubené na lovecké rohy. Zvuky označovaly například přítomnost významné aristokracie, průběh lovu nebo směr úniku zvěře.²⁸

Hlavní rozdíl mezi tradičním a parforsním honem je především v počtu lovené zvěře. Zatímco u běžných, tedy tradičních honů je toto číslo vysoké, u honu parforsního je lovci štván pouze jeden, a to předem vybraný kus (jelen, daněk nebo srnec), jehož zvyky a stávaníště lovecký personál dobře zná. Před začátkem honu se nejprve lovci pomodlili ke svému patronu lovu a lovců sv. Hubertu. Při parforsní honitbě byli využíváni šlechtění a k lovu vycvičení psi, kteří byli nepostradatelní pro dosažení lepších výsledků samotného honu, navíc jejich přítomností také byla zvýšena prestiž samotné akce.

S. Bohadlo v práci *Sporckovské „árie“* píše o písni *Auf! Auf! Lied*, ve které se uchovala jména psů Šporkovy smečky: La Belle, Duchesse, Ruschete a Contesse.²⁹ Jejich psovodi je museli naučit vystopovat zvěř po čichu a nenechat se svést ze stopy. Jako první byl na řadě pes vodič, který měl za úkol vybraný kus najít a poté byli vypuštěni rychlejší psi honiči (až několik desítek psů), kteří zvíře sledovali a stopovali,

²⁷ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 39

²⁸ SEHNAL, Jiří. *Počátky lesního rohu na Moravě*, in: *Minulost a přítomnost lesního rohu*, Brno 1984, s. 22–28, totéž německy: *Anfänge des Waldhorns in Mähren*, in: *Das Waldhorn in der Geschichte und Gegenwart der tschechischen Musik*, Praha 1983, s. 33–38. K tomu srvn. BEZDĚK, František. *Dějiny lovu trochu jinak*. Brno: Sursum, 2000, 78 s. Str. 74-75

²⁹ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 49

a to i do těžko dostupných míst, do houštin a křovisek. Za smečkou psů jeli ostatní účastníci lovu.

Během honu se také speciálně vyškolení myslivci, kteří během roku zvěř sledovali a nakonec vybírali tu nejvhodnější k lovu, takzvaní *pikéři*,³⁰ museli rychle rozhodnout o dalším postupu. V průběhu používali speciální lovecké signály, troubené na lovecké či lesní rohy. V závěru se všichni sešli s pořadatelem honu u vysíleného zvířete a nejvýznamnější z účastníků usmrtil zvířecí oběť bodnutím z levé strany do srdce. Předtím jí myslivci přetřali šlachy na zadních běžích. Ostatní lovci sejmuli pravou rukavici a s napůl vytaženým tesákem zvolali „*halali*“³¹ (z francouzského *ha l'a lit = hle, tu leží*).³² Odměnou pro psy pak byl vývrh vnitřností. Lov byl zakončen slavnostními fanfárami a průvodem, na jehož konci jel vozík s ulovenou trofejí. Celý den byl korunován hostinou s hudbou a tancem.

Zálibu v pořádání honů měl i kníže Antonín Florián Lichtenstein (1656 – 1721), který je nejčastěji pořádal v okolí Moravského Krumlova a v roce 1700 sepsal instrukci k jejich přípravě.³³ Dalšími pokračovateli této lovecké tradice byli následovníci hraběte Františka Josefa Černína z Chudenic (1672 – 1733), především hrabě Jan Rudolf Černín (1757 – 1813), který parforní hony pořádal ve své oboře u Jindřichova Hradce mezi lety 1790 až 1821. Hrabě Oktavián Josef Kinský (1813 – 1896) zase v roce 1836 zavedl tzv. anglický způsob parforních honů, který se odlišoval v původu lovné zvěře.³⁴ Zatímco za Šporkových lovů (tzv. francouzský typ) byl lovný kus vyhlédnut a předem sledován, v tomto typu byl dovezen z jiné obory a byl pouze štván, nikoliv nakonec zabit. Po skončení lovu byl pak navrácen do původního obydlí a po zotavení mohl být znovu využit.³⁵ Od roku 1841 pokračovala ve francouzském typu Parforní společnost v Pardubicích, avšak poslední takto pořádaný lov byl v prosinci roku 1913. Dnes se na památku těchto časů pořádají tzv. Hubertské jízdy, při kterých se jezdci snaží být rychlejší než jeden vybraný hlavní jezdec, který je označen liščím ocasem na rameni,

³⁰ Josef Vojáček je popisuje jako jízdní myslivce ozbrojené píkou, kterou pronásledovali zvěř a hnali ji potřebným směrem. In: VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVCI na lyském panství*. Osobní fond Vojáček Josef, B 100. Str. 13

³¹ Zatroubený signál „*halali*“ oznamoval šťastný průběh a blížící se závěr honu. Nesměl se troubit, dokud nebylo jisté, že zvěř neuteče a brzy bude zastavena či chycena. In: KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2002. 1168 s. Str. 676

³² BEZDĚK, František. *Hledání kořenů mysliveckých tradic*. Brno: Sursum, 1999, 71 s. Str. 14

³³ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 40

³⁴ BEZDĚK, František. *Dějiny lovu trochu jinak*. Brno: Sursum, 2000, 78 s. ISBN 80-85799-72-2. Str. 78

³⁵ SEDLÁČKOVÁ, Hana. *K životnímu stylu východočeské šlechty 19. století: Parforní hony a jízdy o závod*. Brno, 2011. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita. Str. 13

což připomíná tehdejší vyznamenání jezdce, který byl nejrychlejší a jako první byl u smečky psů a uštvané zvěře.

1.1.4 Lovecké signály a fanfáry

Parforsní hony a lov obecně jsou úzce spjaty s vývojem a využitím lovecké hudby, pro kterou jsou typické specifické lovecké signály a fanfáry. Abychom se jimi mohli zabývat, je potřeba nejprve vysvětlit pojem a význam lovecké hudby, v zahraničních slovnících označované jako Jagdmusik.³⁶ Tento pojem znamená hudební projevy spjaté s lovem a loveckým prostředím³⁷ a označuje celý soubor hudebních signálů určených k dorozumívání mezi lovci, zejména při nahánění zvěře. Vyznačuje se používáním loveckých či lesních rohů a lovecké melodie jsou často založené na obrazech přirozených tónů nástroje. Josef Vojáček³⁸ uvádí, že v době F. A. Šporka byla moderní tzv. „Jägermusik“, nebo-li sbor myslivců.³⁹

Signály a fanfáry, jakkoliv se mohou významově překrývat, a jejich vymezení v dostupné literatuře uvedené není, mohou být sledovány jako dva mírně odlišné, přesto vzájemně se ovlivňující pojmy. K jejich rozdělení můžeme využít principy lovecké hudby. Lovecký signál je natolik dlouhý (resp. krátký) a srozumitelný, aby jeho obsah, který předává, mohl být co nejrychleji doručen. Rytmika proto využívala maximálně dvě nebo tři různé délky tónů. Svoji jednoduchostí jsou tak jakýmsi předchůdci fanfár, které mají naopak mnohem květnatější melodiku, která umožňuje využití většího počtu hudebních nástrojů.⁴⁰ Samotné fanfáry vznikaly buď improvizovaně, nebo měly podobu skladeb, ovšem v interpretaci menších uskupení rohů, a mohly zaznít i při slavnostech a obřadech.

První knihy, obsahující celé sbírky loveckých signálů pocházejí ze 14. století a obsahují zjednodušené notové zápisy v rytmické tabulce na jednom tónu, někdy s jednoduchou či dvojitou předrážkou.⁴¹ Jsou jimi knihy od anglické abatyše Juliany Berners *Book of Hawkinge, Hunting and Fysshing* (1345) a francouzského autora

³⁶ *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. London: The Macmillan Company, 1993, 879 s. „Jagdmusik“.

³⁷ *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, 1035 s. „Lovecká hudba“.

³⁸ VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVECKÁ hudba*. Osobní fond Vojáček Josef, B 98. Str. 11

³⁹ Aby hrabě tomuto požadavku doby vyhověl, měl na svém panství vlastní kapelu, řízenou jeho hofmistrem T. A. Seemanem a také pěvecký sbor.

⁴⁰ MAZAN, Michal. *Lovecké motivy ve světové hudební tvorbě*. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra hudební výchovy. Str. 31

⁴¹ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 43

Hardouina de Fontaines-Guérina (? – 1399) *Trésor de Vénerie* (1394),⁴² který ve svém díle představil zjednodušený zápis čtrnácti signálů troubených při lovu na jelena.⁴³ „Mezi tyto signály patřily například ohlášení začátku a konce honu, svolávání lovců nebo psů, či oznámení, že psi ztratili stopu. (...) Místo klasických not však k jejich zápisu Harduin používal černé a bílé obdélníky.“⁴⁴

Důležitou osobností spjatou s loveckými fanfárami a signály byl v době baroka královský lovcí Marc Antoin de Dampierre (1676 – 1756), který možná stál za výukou dvou Šporkových Jäger. Díky němu se nejslavnější lovecké fanfáry později stávají známé na našem území. Právě Dampierrovi je přisuzováno autorství tzv. *Pour aller à la chasse*, u nás známá jako *Hubertská árie*,⁴⁵ kterou do Čech přivezl a nechal upravit hrabě Špork,⁴⁶ a jež se stala také hymnou Řádu sv. Huberta.⁴⁷

Jednou z nejvíce používaných melodií na Šporkových panstvích je tzv. Bonreposká árie, kterou Heinrich Benedikt (1886 – 1981) označuje jako „šporckovskou loveckou píseň“, ačkoliv Jaroslav Krupka s tímto tvrzením nesouhlasí a neřadí ji mezi lovecké pro její charakter neodpovídající lesním rohům. Nejstarší verze nápěvu pochází z tzv. *Bonreposké knížky* z roku 1721 – 1722 vydané Šporkem u Wolfganga Wickharta v Praze. Celkem je známo ze šporckovských edicí sedm tištěných a jedna rukopisná autografní verze notového zápisu této melodie.⁴⁸

1.1.5 Řád svatého Huberta

Řád svatého Huberta byl založen hrabětem Šporkem 3. listopadu 1695 v Lysé nad Labem. Jedním z jeho poselství bylo rozšíření úcty a vážnosti patrona lovu svatého Huberta mezi šlechtou, dále pak měli být členové řádu odvráceni od „*marnivých a záludných rozkoší a skutků a měli se oddávat nevinné a ušlechtilé myslivosti místo*

⁴² *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. London: The Macmillan Company, 1993, 879 s. „Jagdmusik“.

⁴³ MAZAN, Michal. *Lovecké motivy ve světové hudební tvorbě*. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra hudební výchovy. Str. 14

⁴⁴ Tamtéž, str. 14-15

⁴⁵ „V Kuksu a patrně i na ostatních Šporkových panstvích (...) byla jako ‚aria‘ zcela mimo tento italský operní kontext označována také píseň obvykle dvoudílného charakteru s opakováním předvěti (aab).“ In: BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 18

⁴⁶ Což podle S. Bohadla dokládají jeho dopisy z roku 1723. In: BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 47

⁴⁷ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 47

⁴⁸ Tamtéž, str. 26

zahálce“.⁴⁹ Mimo jiné měli šířit svornost a soudržnost mezi šlechtickými členy a úctu k Bohu.

V čele řádu byl Velmistr (do této funkce se sám jako první jmenoval Špork), který přijímal nové členy, tzv. rytíře. Ti se museli o členství přihlásit jemu buď osobně, nebo písemnou žádostí, případně mohli být doporučeni již stávajícím členem. Nový člen musel mít šlechtický původ, mohl to být muž i žena a nezáleželo na tom, jestli je dotyčný domácího či cizího původu, avšak měl za povinnost sám pořádat parforsní hony nebo být jejich velkým milovníkem. Noví členové mohli být přijímáni pouze na den svatého Huberta, tedy 3. listopadu, a pokud se nemohli dostavit osobně a přijmout odznak, byl jim tajemníkem napsán a Velmistrem podepsán jmenovací dekret a spolu s odznakem až v tento den doručen.

Při slavnostním obřadu tajemník přečetl tento slib:

*„Slibuji tímto nejprve, že po celý život svatého Huberta zvláště chci ctíti a jako svého patrona uznávati. Za druhé slibuji Řádu svatého Huberta, že budu a zůstati chci pravým milovníkem ušlechtilé honby. Za třetí slibuji, že budu se snažiti všemožným způsobem Řád svatého Huberta povznésti a zachovávatí nejvěrněji všechna pravidla a stanovy.“*⁵⁰

Tento slib pak každý nový člen zopakoval a při tom měl položené tři prsty na žezle, na jehož konci byla pozlacená soška svatého Huberta, patrona myslivců. Poté poklekl na koleno a Velmistr jej pasoval obnaženým loveckým tesákem trojím dotknutím na levé rameno a přijal ho do Řádu se slovy: *„Pasuji Vás na člena Řádu svatého Huberta, jemuž činy svými služtež k ozdobě.“*⁵¹ Nový rytíř dostal pozlacený oválný medailon⁵² se scénou vidění svatého Huberta, lemovaný drahokamy, zavěšený řetízkem na kroužku, na kterém byl dalšími dvěma řetízkami zavěšený pozlacený lovecký roh. Celý tento odznak byl připevněn na šesticípé červené rozetě a nosil se na levé straně hrudi roztrubem rohu k rameni. Tyto medailony nechával zřídít Velmistr na své náklady. Každý člen ho musel nosit, a pokud ho zapomněl, dostal pokutu jednoho dukátu. Ztratili jej, pokuta činila dva dukáty a musel zdvořile požádat Velmistra o nový.

⁴⁹ BEZDĚK, František a Jaromír KOVAŘÍK. *František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta*. Kuks: Řád svatého Huberta, 1998, 79 s. ISBN 80-238-3664-1. Str. 9

⁵⁰ Tamtéž, str. 58

⁵¹ Tamtéž

⁵² Nalezen pouze jediný exemplář. In: PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 38

Každý nový řádový rytíř pak přispěl jedním dukátem do Řádové pokladny, kterou měl na starosti tajemník. Z této pokladny se potom dávala podpora myslivcům za dlouholeté služby, kteří již kvůli stáří nebo tělesné slabosti nemohli vydělávat. Při každoroční schůzi pak členové přispívali také svými milodary. Každý pravidelně dostával seznam dalších řádových členů a v den svého přijetí také rytinu⁵³ sv. Huberta se zjevením jelena od Georga Phillipa Rugendase I. (1666 – 1742) a malá řádová pravidla⁵⁴ s modlitbou ke sv. Hubertu.

Všechna pravidla (celkem 30 bodů) byla zapsána v Řádové knize⁵⁵ a obsahovala také předpisy pro výkon lovu, lovecké signály, myslivecké zvyklosti a tresty za provinění proti nim. Každý se do této knihy musel při svém přijetí podepsat. Jak již bylo řečeno, prvním Velmistrem byl sám zakladatel František Antonín Špork a po jeho smrti byl zvolen nový Velministr. Jemu pak byly předány všechny spisy týkající se Řádu spolu s pokladnou. Povinností všech rytířů bylo se alespoň jednou týdně modlit ke svatému Hubertu a na den jeho památky – 3. listopadu jít ke svaté zpovědi a svatému přijímání, aby byli myslivci po celý rok pod jeho ochranou před úrazy. Po této pobožnosti se pak zúčastnili parforsního honu u Velmistra. Zemřel-li nějaký člen, byla tato zpráva sdělena Velmistrovi a ten o tom pak zpravil ostatní, kteří za něj nechali sloužit mši svatou.

Dne 3. listopadu roku 1723 byl v předvečer svátku sv. Huberta slavnostně přijat do Řádu císař Karel VI., který od hraběte Šporka přijal odznak a byl zapsán do Řádové knihy. Na počest této události dal hrabě razit 3000 pamětních medailí a nechal postavit památník, který byl slavnostně odhalen 3. listopadu 1725, se sochou císaře od Matyáše Brauna.⁵⁶ Po císařově vzoru pak do Řádu vstoupili i další členové panujících rodů.

1.1.6 Dílčí závěr

Šporkovu cestu k hudbě a lovu započala smrt jeho otce, která ho vedla k přerušení studia a k započetí kavalírské cesty. Ta ho zavedla do Paříže, resp. Versailles, na dvůr krále Ludvíka XIV., během jehož vlády se ve Francii začal využívat nový hudební nástroj, tzv. francouzský roh, se kterým se tady hrabě po svém příjezdu setkává. Samozřejmostí

⁵³ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 214

⁵⁴ Zveršoval je a zkrátil do 6 hlavních bodů Šporkův dvorní básník Gottfried Benjamin Hancke.

⁵⁵ Kniha byla založena pravděpodobně roku 1723 a zničena roku 1805 při vpádu Francouzů do Vídně. In: PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 218 a 512

⁵⁶ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 211-218

je, že tento roh se v průběhu času měnil v ladění i tvaru, avšak jeho původ je spojen s tímto obdobím a místem.

Po svém návratu z Francie zavedl hrabě Špork na svých panstvích tzv. parforní hon. Ten již u nás, tzn. v českých zemích, konkrétně na Moravě, zavedl dříve než Špork kníže Karel Eusebius Lichtenstein. Nemáme však důkazy o tom, že by využíval rohů, zatímco právě u hraběte můžeme vysledovat jeho vliv na jejich zavedení při parforních honech, stejně jako na zavedení loveckých pravidel. Není pochyb o tom, že jeho aktiva měla dopad nejen na rozšíření tohoto typu honitby u nás, ale také na její vývoj. Dokladem Šporkova zájmu o tuto oblast je i jeho ochota vynakládat výdaje spojené s vysokou nákladností honů.

Lov byl kromě upřesňování pravidel a užití rohu doplněn o signály a fanfáry (byly spojovány do sbírek), které sloužily jako důležitý prostředek komunikace mezi účastníky. Víme, že lovci se před honem modlili k patronu lovu sv. Hubertu, podle něhož nechal hrabě pojmenovat jím založený řád, který měl za cíl pomoci šířit hodnoty týkající se lovu i mravů založených na víře v Boha.

Ať již Dampiere byl nebo nebyl autorem Hubertské árie, stala se tato skladba po návratu hraběte do Čech hymnou Řádu sv. Huberta.

1.2 Po stopách hraběcích Jäger

Šporkovi myslivci - trubači Petr Röllig a Václav Svída jsou tradičně chápáni jako důsledek a dědici Šporkova zájmu o parforní hon a parforní troubení. Jejich jména se také objevují na stránkách každodenních kalendářových zápisků Šporkova hofmistra T. A. Seemana.⁵⁷ Jägera Františka Ferdinanda zmiňuje F. Roth-Scholtz sice už v roce 1715,⁵⁸ ale v zápiscích figuruje sporadicky.

Kdo byl vlastně autor těchto zápisků? Tobiáš Josef Antonín Seeman (1678 – 1750) byl mužem zodpovědným za praktickou správu hraběcího dvora, od svých 17 let v pozici hofmistra (*Hofhausmeister*) a zároveň také kapelníka (*Kapellmeister*). Víme, že byl varhaník a Šporkovi se také staral o hudební agendu. Dohlížel na opisování not a zřejmě ovládal i hru na smyčcový nebo dechový nástroj. Doprovázel, upravoval a aranžoval zejména duchovní písně. Nejznámější z nich byla úprava Bonreposké árie, kterou provedl v Kuksu také 9. března 1727 u příležitosti Šporkových narozenin. Informace o jeho osobním životě jsou minimální. Je možné dohledat jména jeho dvou synů Jindřicha a Otty, z nichž žádný nebyl hudebně aktivní.⁵⁹

Seemanovy deníky jsou proto jakýmsi příkladem lokálního historického kontextu s detailním popisem hraběcí činnosti den po dni. Ze zápisů samotných však bohužel není možné vyčíst bližší informace o parforních lovech, které byly jistě nadále pořádány, ačkoliv nutno dodat, že se jich Tobiáš vzhledem ke svému pokročilému věku nemusel například ze zdravotních důvodů účastnit. Všechny překlady Seemanových zápisů jsou uvedeny v příloze práce.⁶⁰

1.2.1 František Ferdinand

Dozvídáme se o něm z krátkých úryvků deníkových záznamů. Seeman zaznamenal například Ferdinandovy cesty s dopisem do Heřmanova Městce za Josefem Šporkem, synovcem hraběte Františka Antonína, tzn. synem jeho bratra Leopolda.⁶¹

⁵⁷ SEEMAN (viz str. 8, pozn. č. 5)

⁵⁸ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 53

⁵⁹ BERDYCHOVÁ, Tereza, 2009. *Hudba jako součást lovu: Její vývoj, typologie a zakořenění v českých zemích v období baroka*. Praha. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav hudební vědy. Str. 94

⁶⁰ Překlad Mgr. Eva Váchová

⁶¹ Johann Joseph von Sporck. *Geneanet* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://gw.geneanet.org/fcicogna?lang=en&n=von+sporck&oc=0&p=johann+joseph>

Dne 21. října 1708 byl oddán v Lysé s Marií Barborou Kubíšovou. Vojáček zmiňuje i jeho druhou ženu Alžbětu, ale bez dalších informací. Měl dva syny a několik dcer (z nichž víme o jedné – Marii Barboře). Dne 8. září 1716 se mu narodil syn Jan Hubert a v roce 1733 Ferdinand Jan Prokop.⁶²

Dne 25. dubna 1734 se hrabě Špork nechal slyšet, aby se jeho poddaní vyzpovídali a účastnili se přijímání při mši, což bylo důležité vzhledem k tomu, že mluvíme o neděli, Božím hodů velikonočním, největším křesťanském svátku roku. Ve stejný den byl za přítomnosti pátera Nikodéma a hraběte pověřen jeden ze sloužících čtením epištol a zpěvem evangelia, při kterém hrál na harfu lovčí Ferdinand. V podobném duchu se objevuje zápis z úterý 27. dubna 1734 v průběhu velikonočního oktávu, kdy byly na přání hraběte opět čteny epištol a zpívána evangelia. Po večerních zpěvech po osmé hodině byl František Ferdinand spatřen při své cestě domů, kam již nedošel, protože od této hodiny už nebyl spatřen. Jeho tělo našli až po devíti dnech (6. května 1734) v lese tehdy zvaném Schnöpfelwaldel v pozici, kdy byl opřený o strom s kloboukem na klíně, puškou vedle sebe na zemi bez známek násilné smrti. Příčina smrti je při uvážení toho, jak dlouho byl nezvěstný, neznámá a můžeme pouze spekulovat, zda šlo o infarkt, mrtvici nebo vyčerpání organismu. Poslední informace týkající se lovčího Františka Ferdinanda je záznam o jeho pohřbu v kapli mrtvých 7. května toho roku.⁶³

Jeho dceru Marii Barboru si 12. srpna 1737 vzal Šporkův sloužící Ferdinand Rakovský,⁶⁴ který sepsal zmíněné *Krátké vypravování....* Nepodařilo se dohledat rok narození Fr. Ferdinanda, ale díky těmto záznamům je alespoň možné relativně přesně určit datum jeho úmrtí.

Přestože je myslivec a muzikant F. Ferdinand řazen mezi Šporkovi Jäger,⁶⁵ v současné době nemáme důkaz o tom, že by kromě harfy hrál i na lesní roh.⁶⁶ Nelze ho tak nazývat trubačem, avšak v budoucnu by se mohl objevit nový pramen, dokazující opak. Můžeme také poukázat na nejasné označení Šporkových poddaných. Přesto někteří,

⁶² VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVCI na luském panství*. Osobní fond Vojáček Josef, B 100. Str. 10-11

⁶³ SEEMAN, 7. 5. 1734

⁶⁴ RAKOVSKÝ, Ferdinand. *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Šporků, sepsané jeho pážetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu 1. září 1778*. V Kuksu: Vlastivědné museum, 1938, 68 s. Str. 66

⁶⁵ Stejně jako P. Röllig. In: ROTH-SCHOLTZ, Friedrich. [Stillenau]: *Leben Eines Herrlichen Bildes, wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit...* [online]. 1720, 351 s. Digitalizováno 16. 2. 2016, originál v Národní knihovně České republiky. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=gWRmAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. Str. 282

⁶⁶ Ačkoliv funkce myslivců-Jäger zahrnovala i hru na LR.

ačkoliv jejich přiřazená funkce o tom nevyovídá, mohli účinkovat při hudebních událostech Šporkova dvora.

1.2.2 Petr Röllig

Významnější role mezi Šporkovými myslivci-trubači patří Petru Rölligovi (1650 – 6. 3. 1723), který byl spolu s Václavem Svídou vyslán do Versailles, aby se zde naučil hře na lesní roh. Používáme gramatickou variantu příjmení *Röllig*, můžeme se však setkat i s jinými verzemi,⁶⁷ protože v té době bylo běžné, že jména neměla ustálený tvar, a velkou roli hrají také česko-německé jazykové vlivy a překlady. „*Dvě uváděná jsou však neověřená: Sbr-Debrnov, J.: Dějiny české hudby. 1891, 72 (,Rohlík‘) a Nejedlý, Z.: Katechismus české hudby. 1903 (,Rálik‘).*“⁶⁸

Petr Röllig se narodil v Konojedech na Litoměřicku (uváděno nejčastěji) nebo Vápensku. Tuto obec nechal založit roku 1709 František Antonín Špork u obce Hronětice a rozdělil zde pozemky mezi šest osadníků. Toho roku byla chalupa číslo čtyři připsána jistému Janu Relichovi. Tu získal roku 1748 Matěj Bílek sňatkem s vdovou po Jiřím Relichovi. V roce 1735 byla postavena Ondřejem Relichem nová chalupa s číslem jedna a v roce 1787 prodal Jan Franc chalupu číslo třináct se sedmnácti korci polí synu pastora Petru Relichovi za 163 zlatých.⁶⁹ Vojáček také zmiňuje jeho jméno ve spojení se zápisem v pozemkových knihách o dědickém vypořádání (datováno k 10. červnu 1727), týkajícím se domu na náměstí v Lysé č. 184, který mu patřil a byl prodán za 500 zlatých Jiřímu Daňkovi.⁷⁰ Avšak není známo, zda byli výše jmenovaní k hornistovi Rölligovi v nějakém příbuzenském nebo jiném vztahu.

O Petru Rölligovi se krátce zmiňuje opět Pavel Preiss v souvislosti s obrazem, na kterém jsou namalovány tři postavy s lesními rohy. Obraz má podle něj nejspíše znázorňovat Václava Svídu a Petra Rölliga. V době namalování obrazu však byl již Röllig mrtev (+ 6. 3. 1723), a tak byl k Svídovi nejspíš přiřazen Rölligův nástupce, protože trubači byli vždy jen dva.⁷¹

⁶⁷ Ryllich, Röllich, Rellig, Rylych, Redlich, Rerych. In: VOJÁČEK, Josef. *HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*. Osobní fond Vojáček Josef, B 118. Str. 2, 6

⁶⁸ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 494

⁶⁹ ČELEDA, Jaroslav. *HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

⁷⁰ VOJÁČEK, Josef. *HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*. Osobní fond Vojáček Josef, B 118. Str. 7

⁷¹ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 73

Tomuto obrazu, jako ikonogramu, se věnuje ve svém článku pro *Zpravodaj Společnosti pro starou hudbu* z roku 1984 i Julius Hůlek.⁷² Ikonogram v podobě skupinového portrétu od Josefa Ignáce Kapouna (1687 – 1748), téměř neznámého malíře, je zajímavým dokladem hudebních aktivit kolem Šporka a jeho vášně k lovu. Datum vzniku portrétu není jisté, nejspíše však pochází z třicátých let 18. století,⁷³ tedy období, kdy Kapoun působil jako portrétista na Šporkově panství. Na obraze je zachycena scenerie Kuksu, respektive kukského hospitálu s kostelem Nejsvětější trojice. Dominantní je postava hraběte, který je obklopen skupinou poddaných. Na pravé straně nejvíce vlevo najdeme s největší pravděpodobností dvorního básníka Gottfrieda Benjamina Hanckeho (1693 – 1739). To můžeme usoudit z detailu knihy, jež drží v ruce a která je nadepsána slovy *Litis abusus* s letopočtem 1728. Tento Hanckeho spis byl vydán právě hrabětem v témž roce. Zbylí dva z trojice mužů po Šporkově pravé straně mohli být jeho nejvýše postavenými poddanými. Jeden z nich by podle Hůlka byl hofmistr a dvorní kapelník Tobiáš Antonín Seeman nebo Jiří Kryštof Scheffknecht, který vedl Šporkovu osobní kancelář v letech 1724 – 1735, anebo Ferdinand Berger, který pro hraběte pracoval v roli hospodářského správce. Vyobrazeným klečícím myslivcem vpředu by mohl být jeho osobní myslivec Ferdinand. Za ním můžeme vidět dvojici chlapců, jež jsou hraběcími pážaty.

Z hudebního hlediska je na obraze mnohem zajímavější trojice mužů po Šporkově levé straně. Mužem uprostřed by mohl být Václav Svída, který drží k ústům přiložený parforsní roh. Druhý muž hrající na roh za Svídou by mohl být další hraběcí hornista (nástupce zemřelého Rölliga). Třetí postava se pak od předchozích dvou liší, jelikož nehraje na nástroj a nemá klobouk. Na základě jeho nemocného a zchátralého vzezření a proto, že je jeho parforsní roh zavěšen přes pravé rameno, Julius Hůlek vyvozuje, že jde o druhého ze slavných hornistů, Petra Rölliga, který byl v době vzniku obrazu již pět let po smrti.

Zajímavý je rozdílný způsob držení nástroje. Muž v popředí je malován s parforsním rohem v pravé ruce, tedy tak, jak se správně držel při jízdě na koni během parforsního honu, zatímco druhý z hráčů jej uchopil způsobem, který je obvyklý dnes.

⁷² HŮLEK, Julius. *Hrabě Špork a počátky lesního rohu v Čechách*. *Zpravodaj Společnosti pro starou hudbu* 5, 1984. Str. 22-29

⁷³ Stanislav Bohadlo uvádí rok 1728. In: BOHADLO, Stanislav. *Šporkovské "arie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 2

Oba nástroje mají přesto podobu dvakrát vinutého loveckého rohu původem z Francie, tedy již známého tzv. *cor de chasse*.⁷⁴

Preiss jméno Rölliga zmiňuje také ve spojení se Šporkovým nevybíravým chováním. Píše, že kvůli urážce majestátu byl hrabě obviněn, což mělo vést až ke konfiskaci jeho majetku:⁷⁵ „*Proto bylo 6. května 1715 povoláno deset hraběcích služebníků – mezi nimi Seeman, hornista Röhlig, osobní komorník a kuchař – do Benátek nad Jizerou, kde sídlil hejtman z panského stavu hrabě Arnošt Schütz, k výslechu, v němž zřejmě podle Šporkových instrukcí, svorně prohlásili, že ,by si přáli bydlet v domě bezoken a dveří‘, aby bylo všem patrné jednání jejich pána, ,protože by v něm jistě bylo více příčin k povznesení než k pohoršení‘.*“⁷⁶

Petr Röllig zemřel v Kuksu roku 1723, což nám dokládá ve Šporkově biografii Heinrich Benedikt následujícím: „*Při brandýském hubertském lovu roku 1723 mohl být z hraběcích myslivců, kteří troubili na lesní roh, pouze Svejda (Svída, druhý z trubačů – pozn. aut.), protože Röllig 6. 3. 1723 v Kuksu zemřel.*“⁷⁷

Jeho syn byl v roce 1750 šafářem ve dvoře Obora u Ostré.⁷⁸ Díky Šporkovu životopisu *Leben eines herrlichen Bildes*⁷⁹ z roku 1720 je možné s jistotou zařadit Rölliga mezi jeho zaměstnance, konkrétně tzv. Jäger.

1.2.3 Václav Svída

Václav Svída (1664 – 28. 2. 1741, pohřeb 3. 3. 1741), označován jako „Hraběcí Sporckovský waldhornista“, pocházel nejspíše z Lysé nad Labem, ale údaj o jeho narození v lyské matrice chybí.⁸⁰ Buď nebyl do matriky zapsán, nebo se nenarodil

⁷⁴ BERDYCHOVÁ, Tereza, 2009. *Hudba jako součást lovu: Její vývoj, typologie a zakořenění v českých zemích v období baroka*. Praha. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav hudební vědy. Str. 103

⁷⁵ Kancelář ve Vídni uznala v této věci Šporka nevinným.

⁷⁶ PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. Str. 94

⁷⁷ BENEDIKT, Heinrich. *Franz Anton Graf von Sporck (1662-1738)*. Zur Kultur der Barockzeit in Böhmen, Manz-Verlag. Wien 1923. Str. 262

⁷⁸ ČELEDA Jaroslav. *4 dopisy Josefa Vojáčka Jaroslavu Čeledovi*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

⁷⁹ ROTH-SCHOLTZ, Friedrich. [Stillenau]: *Leben Eines Herrlichen Bildes, wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit...* [online]. 1720, 351 s. Digitalizováno 16. 2. 2016, originál v Národní knihovně České republiky. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=gWRmAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. Str. 282

⁸⁰ Stejně jako zápis o narození F. A. Šporka, který byl do matriky dopsán dodatečně až roku 1870.

v Lysé nad Labem. Zajímavé však je, že jsou zde zapsána narození obou jeho sester, přičemž Dorota se narodila v roce 1663 a Anna v roce 1665.⁸¹

Podle J. Vojáčka (spolu s Jaroslavem Čeledou se hraběcími Jäger a hlavně Václavem Svídou dosud nejvíce zabývali. Přinášejí tak nejvíce detailních informací a doplňují další podstatný zdroj - Seemanovy deníky) se rod Svídů v Lysé nad Labem objevil již v roce 1542, což dokládá jeden ze záznamů v knize kšaftů o zaplacení dluhů jakýmsi Svídou. K roku 1550 je Bartoškovi Svídovi připsán dům č. 12 v Lysé nad Labem. Následující zápis je věnován Bartoloměji (mohl by to být výše jmenovaný Bartošek) Svídovi, který byl roku 1553 obžalován benáteckým pánem Frydrychem Purkrabím ze Zdonína, protože chtěl připravit o život jednoho tamního poddaného. Další záznam se objevuje až po 30. leté válce a patří Mikuláši Svídovi, který byl zřejmě otcem námi zkoumaného Václava Svídy. Dvakrát se oženil. Nejprve s Annou a poté s vdovou Dorotou Jirkovskou.⁸² Zemřel pravděpodobně v roce 1674, kdy jeho synovi Václavovi bylo přibližně deset let. Díky tomuto údaji je možné upřesnit Václavův rok narození. Někteří autoři mu přisuzují rok 1638, což není pravděpodobné zejména proto, že v době studií ve Francii by mu bylo třiačtyřicet let a v roce jeho smrti přes sto. Proto je pravděpodobnější druhý nejčastěji uváděný rok 1664. V matrikách se objevuje také jméno Jan Svída, který by mohl být Václavův bratr.

Svída se podle F. Bezděka roku 1683 oženil s Annou Veselou⁸³ (1677 – 10. 2. 1743), ale Jaroslav Čeleda dokládá konkrétní datum sňatku, a to o 10 let později.⁸⁴ Matrika oddaných sv. 1 (1693 – 1725) zachovala tento záznam: „10. januarii 1693 w staw Swateho manželstwa potwrzen gest Waczlaw Swida s Annou Weselou. Swiedek Pan Girzik Sander a Waczlaw Panák z Lysý.“⁸⁵

To s přihlédnutím na původní Bezděkovo tvrzení vyvrací možnost, že by Anně v den svatby bylo 6 let. Měli spolu šest dcer a sedm synů a díky tomu, že měl Svída velmi

⁸¹ V matrice na str. 21 je zápis: „I. martii 1663 pokrztična Dorota, otec Mikulass Swid, materz Anna.“ A na str. 31: „24. Abris 1665 pokrztično gestditie Anna, otec Mikulas Swid, materz Anna.“ In: ČELEDA, Jaroslav. *HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

⁸² VOJÁČEK, Josef. *HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*. Osobní fond Vojáček Josef, B 118. Str. 3-4

⁸³ Dcera písaře Václava Veselého a jeho ženy Kateřiny. Všichni, kromě Anny a jejího bratra Ambrože roku 1680 zemřeli na mor.

⁸⁴ K tomuto zmýlení pravděpodobně došlo kvůli J. Vojáčkovi – v jednom z rukopisů s názvem *Hudebníci v Lysé nad Labem* uvádí rok jejich sňatku 1683. Avšak ve všech ostatních píše již správné datum, z čehož soudím, že se přepsal a F. Bezděk naneštěstí studoval zrovna tento s chybou.

⁸⁵ ČELEDA, Jaroslav. *HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

dobré vztahy s hrabětem, byl Špork kmotrem několika jeho dětí.⁸⁶ První syn, narozen 23. května 1702, se jmenoval Václav Leopold, druhý syn pak po hraběti František Antonín (*1705). „23. maj 1702 pokrztieno ditie Waczlaw Leopold Pana Waczlawu Swida a materze Anny. Testes Panj Anna Berykrowa a Pan Jan Monssjk.“⁸⁷ Václav Leopold po otci tradičně povinně převzal řemeslo trubače. To dokládají pozdější lyské záznamy, které ho uvádějí jako *Hoffäger*, stejně jako jeho syna Josefa Augustina (*1745), který je veden jako „poslední vnuk slavného hornisty Václava Svídy“.⁸⁸

Rodové jméno bylo postupně poněmčeno, především vlivem německy mluvícího prostředí. Tento rod tak později můžeme najít jako: Schweda, Swajda, Schwejda, Swida, Svejda etc. Sám Václav pracoval pro hraběte celých dvaasedesát let. Nejprve byl žákem kantorů z Lysé: Balcara Fojty, Jiřího Flakovce a Pavla Piterny, kteří ho připravovali na zámeckou službu. Podle Čeledy⁸⁹ od roku 1685⁹⁰ cvičil pro Šporkovy parforsní hony hornisty z řad mysliveckých mládenců, jako byl dříve i on, než se stal v následujících letech fořtmistrem. Mezi jeho žáky učící se hře na lovecký roh byl také Václav Michal Kolář, který fungoval jako myslivec panství Ignáce Františka hraběte z Klenové (1692-1764) v Benátkách. Objevují se spekulace, že se Václav Svída přičinil rovněž o hudební vzdělání mansfeldských trubačů Martina Konvičky, Jana Šindeláře a Karla Houdka.⁹¹

O životě Václava Svídy se dozvídáme také ze Seemanových deníků, které zaznamenávají jeho aktivity a činnost v pozdním období jeho života, tedy v poslední dekádě let než v roce 1741 zemřel. Ve většině dohledaných zmínek jsou popsány spíše doprovodné a společné cesty Svídy s dalším sloužícím, nejčastěji Seemanem, případně jeho účast na ptačí slavnosti či svatbě. Zajímavým zápisem pro nás byly odstavce z prosince 1739, kdy byl Svída opakovaně vyslýchán u královských zemských desek ohledně blíže nepopsaného vyšetřování. Můžeme dnes proto jen hádat, zda šlo o vyšetřování spojené se samotným hrabětem Šporkem, anebo se popisuje zcela odlišná událost. V zápisech věnovaných V. Svídovi najdeme i ty vypovídající o jeho smrti roku 1741, kterou zapříčinila mrtvice v pozdních hodinách dne 28. února. „28. dne t. m. (...).

⁸⁶ VOJÁČEK, Josef. MYSLIVCI Šporkovští a Sweetsovští. Osobní fond Vojáček Josef, B 98. Str. 12

⁸⁷ ČELEDA, Jaroslav. HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

⁸⁸ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 50

⁸⁹ ČELEDA, Jaroslav. *Hrabě Špork hudební příznivce*. K 200. výročí jeho úmrtí. Praha 30. 3. 1938 pro Mladoboleslavské listy. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974). Str. 3

⁹⁰ Neuvádí zde ovšem, zda tuto informaci vyčetl z matrik, nebo z jiných pramenů. Ani v jeho dopisech s J. Vojáčkem se tento rok nikde neobjevil.

⁹¹ ČELEDA, Jaroslav. *Z Lysé do celých Čech. Tiché výročí české borlice*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974). Str. 2

Dnes večer kolem 10 hodiny zemřel starý Svída [Swida], raněný mrtvicí. “ a „3. dne t. m. (...). V 10 hodin jsem se účastnil pohřbu zemřelého starého Svídy. (...).“⁹²

V matrice zemřelých v 2. knize zemřelých děkanského úřadu v Lysé se však na str. 181 píše: „*Anno 1741, Martius 3. Umřel Pan Waczlaw Swida, miesstienin a forstmistr lyský, 77 let starý, pochován v Lysy.*“⁹³ Ze Seemanových zápisků je ovšem patrné, že zemřel již 28. 2. 1741 a pohřeb, většinou zaměňovaný s datem úmrtí, proběhl až 3. března toho roku. Do matrik byl tak nejspíše dopsán dodatečně. Tento matriční zápis ale potvrzuje jeho datum narození (rok 1664).

V ojedinělých případech se některý ze Seemanových záznamů týkal jeho syna, což bylo vždy uvedeno konkrétním označením *mladý Swida*, přičemž poslední záznam (ačkoliv je zde pouze Swida) se pak s největší pravděpodobností musí týkat právě jeho, jelikož je napsán až šest let po Václavově smrti.

1.2.4 Svída a Röllig na francouzském dvoře

„Když se vrátil do Čech, poslal dva ze svých poddaných Svidu a Rölliga z Lysé do Versailles, kde se učili hrát na tento nástroj, který měli uvést do císařských zemí.“⁹⁴

Míněn je zde samozřejmě Špork a jeho rozhodnutí vyslat dva ze svých Jäger do Francie. Pro nás je však podstatné, jaký dopad poté mělo toto rozhodnutí na zmíněné císařské, resp. české země. V této části práce se proto zaměříme na tři dosud problematické oblasti Šporkovy historie, které se týkají výše jmenovaných, Petra Rölliga a Václava Svídy. Předpokládáme, že na základě dosavadních výzkumů je problematické odpovědět na tyto otázky: Kdy byli Šporkovi trubáci, Petr Röllig a Václav Svída vyučeni hře na roh – tedy bylo-li tomu již ke konci, přesto v průběhu, Šporkovy kavalírské cesty, nebo až po jeho návratu? Byli vyučeni samotným Marc-Antoine de Dampierrem, známým skladatelem královského dvora? Třetí velmi důležitou otázkou je: Kde byl počátek uvedení loveckého rohu do Čech a hry na něj, stejně jako přivezení loveckých fanfár na naše území? Pokusíme se postupně shrnout dosavadní informace k jednotlivým otázkám.

⁹² SEEMAN, 28. 2. 1741

⁹³ ČELEDA, Jaroslav. *HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

⁹⁴ BENEDIKT, Heinrich. *Franz Anton Graf von Sporck (1662-1738)*. Zur Kultur der Barockzeit in Böhmen, Manz-Verlag, Wien 1923. Str. 30

Jedním ze starších dochovaných pramenů týkajících se obou trubačů je slovník Johana Gottfrieda Dlabacze: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien* z roku 1815,⁹⁵ který nejprve v krátkosti jmenuje Rölliga ve spojení se Svídou a dále pojednává pouze o Svídovi:⁹⁶ „Rölig, Peter, z Konojed v Čechách, poddaný hraběte Františka Antonína Šporka, který ho s Václavem Svídou poslal do Paříže, aby se naučil umění hře na lesní roh, který tam byl též vynalezen. Po čase se vrátil ke svému pánovi, který ho jako velký podporovatel umění nechal u sebe.“

„Swida, Wenzel, narozen v Lysé v Čechách, který se svým učeným pánem v roce 1680 cestoval do Paříže, kde se naučil hrát na lesní roh, který byl v tom roce teprve vynalezen, a který ho ve své vlasti rozšířil tak, že již tehdy bylo několik Čechů, kteří díky jeho úsilí ve hře na tento těžký nástroj předčili ostatní národy.“⁹⁷ Již z výše uvedeného textu můžeme předpokládat vliv trubačů, resp. Václava Svídy na rozšíření nástroje a hry na lesní roh na našem území.

Na základě informací z *Krátkého vypravování ...* od Rakovského lze usoudit, že Šporka velmi pravděpodobně doprovázeli P. Röllig a V. Svída již při jeho kavalírské cestě. Nemůžeme však s určitostí říci, která z následujících variant se ve skutečnosti odehrála, pomineme-li možnost, že by se Rakovský zmýlil a při této cestě tak Šporka ani po krátkou dobu jeho služebníci nedoprovázeli. Nabízejí se proto tyto možnosti:

1. Oba sloužící ho doprovázeli po celou dobu jeho cesty, přičemž byli do Francie vysláni až po návratu celé družiny do Čech.
2. Oba jej doprovázeli po část jeho cesty, ze které se po neurčité době vrátili, a po návratu jejich pána z kavalírské cesty byli teprve po několika letech vysláni k vyučení do Paříže.
3. Oba jej doprovázeli po část (nebo celou dobu) cesty, přičemž jeden z nich cestu dokončil se Šporkem a na vyučení byl poslán později a druhý ve Versailles rovnou zůstal.
4. Z Dlabacových formulací lze usoudit, že Svída cestoval s hrabětem (1680) a pak by měl ještě znovu doprovázet do Francie Rölliga.

⁹⁵ DLABACŽ, Johan Gottfried a Franz von. STERNBERG-MANDERSCHIED. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien: drei Bände in einem Band*. Hildesheim: G. Olm, 1998, 1 sv. ISBN 3-487-05014-5.

⁹⁶ Překlad z němčiny Mgr. Elke Monika Przyborowski

⁹⁷ DLABACŽ, Johan Gottfried a Franz von. STERNBERG-MANDERSCHIED. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien: drei Bände in einem Band*. Hildesheim: G. Olm, 1998, 1 sv. Str. 245 a 586

Ačkoliv jsou informace o Šporkově doprovodu nedostatečné, přikláním se k první z těchto variant, přesto nastiňuji i ty další, méně pravděpodobné, které by se mohly v budoucnu novými možnými zdroji potvrdit. Rakovský k průběhu Šporkovy kavalírské cesty píše: „*Na těchto cestách měl (hrabě Špork – pozn. aut.) s sebou dva mladé hochy, totiž Václava Svídu z Lysé a Petra Röllicha z Konojed, kterého dal v Paříži vyučiti hře na lesní roh, jenž byl tak poprvé uveden do Čech.*“⁹⁸ Zde se autor spíše mýlí, protože z citace vyplývá, že byl vyučen pouze jeden, (P. Röllig), avšak s jistotou víme, že vyučení, ať už společně, nebo zvlášť, byli oba trubači.

Ani I. A. Hrdina nezpochybňuje vyslání V. Svídy a P. Rölliga do zahraničí za účelem studia lesního rohu. „*Do dějin české hudby se Špork výrazně zapsal uvedením lesních rohů z Francie od dvora Ludvíka XIV. do Čech – to jistě v souvislosti se svou vášní pro lov. Za tím účelem poslal na dvouletou stáž do Versailles dva ze svých sloužících (Václava Švejdu a Petra Röhliga), kteří se vrátili jako mistři hry na lesní rohy.*“⁹⁹

Na základě následující anekdoty předpokládám, že hraběte Šporka po část cesty opravdu doprovázeli oba: „*V Nantech v Lontrinsku stalo se zesnulému veleslavnému fundátorovi (Šporkovi – pozn. aut.) trochu nevolno, takže tam musil zůstat několik dní déle, než zamýšlel. Jednoho dne předkládal v poledne svému pánovi jídlo Václav Svída, kdežto Röllich odnášel zbylou polévku do předsíně a tam jí dojídal, když přišel na dno mísy, našel tam žížalu a začal křičeti: ‚Zatracená francouzská prasata, že je něco nevezme.‘ Hrabě slyšel tento křik a poslal Svídu ven, aby zjistil, co se děje. Tu přinesl Petr žížalu do pokoje, oznamuje, že ji našel v polévce. Při pohledu na ní udělalo se zesnulému veleslavnému fundátorovi i ostatním tak zle, že všichni musili zvracet. Po celý život potom nenazval Petra jinak než zatraceným Petrem se žížalou.*“¹⁰⁰

K této problematice se vyjadřuje také Bezděk, který svým textem potvrzuje panující nejistotu kolem Šporkovy cesty a podoby jeho družiny a říká, že se dodnes vedou spory o tom, zda se alespoň Václav Svída účastnil této družiny a byl její součástí také při návštěvě Versailles, kde by rovnou zůstal, anebo již zmíněná možnost, že se oba

⁹⁸ RAKOVSKÝ, Ferdinand. *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Sporků, sepsané jeho pážetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu 1. září 1778.* V Kuksu: Vlastivědné museum, 1938, 68 s. Str. 23

⁹⁹ HRDINA, Ignác Antonín a Hedvika KUCHAROVÁ. *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu.* Ostrava: Key Publishing, 2011, 421 s. Monografie. Str. 34

¹⁰⁰ RAKOVSKÝ, Ferdinand. *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Sporků, sepsané jeho pážetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu 1. září 1778.* V Kuksu: Vlastivědné museum, 1938, 68 s. Str. 24

do Paříže vydali až po Šporkově návratu. To by dokládala citace z Bezděkova textu: „*O Svídovi jsou totiž v lyském archivu zprávy, že ve Francii byl v letech 1680 – 1682, navíc se v Lysé dne 10. ledna 1683 ženil a nemohl být na dvou místech současně.*“¹⁰¹ Touto zprávou z archivu je zřejmě myšlen rukopis J. Vojáčka s názvem „*HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*“, kde se hned na první straně píše: „*R. 1680 až 1682 dleli na jeho rozkaz dva mladíci v Paříži, aby se naučili hráti na lesní roh.*“¹⁰² Ponechme stranou chybu nebo nelogičnost výroku (Proč by se nemohl v Čechách oženit rok po návratu domů?).

Pokud však pracujeme s důležitým zápisem v matrice pojednávajícím o sňatku V. Svídy a jeho chotě Anny, který byl již citován v kapitole věnované tomuto trubači, tedy že byli oddáni v roce 1693, tzn. o deset let později, platilo by, že by nejen mohl společně s Rölligem alespoň po část Šporkovy cesty hraběte doprovázet, ale také mohl v průběhu této cesty při návštěvě Versailles v tomto městě za účelem vyučení se hře na lesní roh rovnou zůstat. Bezděk ve svých knihách uvádí mylné informace: první se týká data úmrtí Václava Svídy, druhá pak data jeho sňatku, které má navíc zásadní vliv na možnost, že by při Šporkově kavalírské cestě zůstal ve Francii za již známým účelem.

Bohadlo se k této problematice vyjadřuje také ve spojení s francouzským skladatelem Marc Antoine de Dampierrem (26. 12. 1676 – 17. 6. 1756), jehož dílo a životopisná data nám mohou pomoci určit příchod Šporkových *par-force-Jäger* na francouzský dvůr. Bohadlo však potvrzuje protichůdnost dostupných informací k tomuto tématu: „*Údaje se rozcházejí. Bylo-li to hned za jeho versailleského pobytu na počátku 80. let, nemohli by se učit nejslavnější sérii loveckých fanfár od Marc Antoina de Dampierre (1676 – 1756), vrchního lovcího Ludvíka XIV., jak se obvykle uvádí. Totéž platí i o domnělém studiu v roce 1690. Nejvěrohodnější je rok 1710, který uvádí ve slovníku Gerber. Potvrzují to i vzpomínky Šporkova pážete, F. Rakovský, jenž zaznamenal 22. srpna 1700 v Kuksu průvod poddaných s ručnicemi, kteří předváděli vojenské cviky. Cestou k letohrádku kráčeli v čele hudebníci. V tomto záznamu se ještě nepíše nic o loveckých signálech ani parforsních hornistech.*“¹⁰³ Dodává, že pokud podpoříme Gerberovu dataci týkající se období studia hry na parforsní roh ze strany Václava Svídy (Wenzel Sweda) z Lysé a Petra Rölliga z Konojed, a to v Paříži v roce 1710, hledáme tedy fanfáry, které se ve Francii používaly právě v této době. Ty pak Svída,

¹⁰¹ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 49

¹⁰² VOJÁČEK, Josef. *HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*. Osobní fond Vojáček Josef, B 118.

¹⁰³ BOHADLO, Stanislav. *Šporkovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 45

jenž je někdy zván jako otec lesního rohu v Německu anebo první německý hornista, přivezl do Lysé a na Kuks. Mezi tyto dva nejvýraznější Jäger musel pak podle Bohadla nejpozději v roce 1715 patřit také další, již zmíněný piquer František Ferdinand.

Ze známé chronologie událostí tak vyplývá několik závěrů, a to že Špork v době své návštěvy ve Versailles v letech 1679 až 1684 a následně v roce 1692 nemohl slyšet fanfáry mladého Dampiérre, kterému v té době bylo pouhých tři až šestnáct let a podobně je tomu u skladatele Morina, který v Paříži ještě nebyl. Pokud zde hrabě obdivoval něčí fanfáry, musely patřit jinému, staršímu autorovi anebo Dampiérre není jejich skutečným autorem (usouzeno z vydání v *Ton de chasse* z roku 1734) a pouze je převzal ze starší tradice.¹⁰⁴

Většina pramenů popisujících počátky loveckého rohu v Čechách tak sice tvrdí, že učitelem Šporkových dvou slavných trubačů byl Marc Antoin Dampierre, od roku 1698 markýz a vévoda z Maine – tato informace je ale mylná. Pokud by tak Špork opravdu kolem roku 1680 byl natolik ohromen zvukem loveckého rohu a hudby, kterou by na to přivezl do Čech, musela by tato hudba být dostatečně rozvinutým hudebním oborem. Jak již však bylo řečeno, Dampierre byl přijat do lovecké družiny teprve v roce 1709 a vrchním královským lovčím se stal až v době vlády nového francouzského krále Ludvíka XV. (1710 – 1774), nikoliv za jeho slavnějšího předchůdce Ludvíka XIV.¹⁰⁵

1.2.5 Šporkovi myslivci jako hornisté v Čechách

V poslední části této kapitoly se budu věnovat spojení trubačů, případně hraběte Šporka, s parforsními – loveckými – lesními rohy. Pokud nebude uvedeno jinak, vycházím z formulací T. Ratajové.¹⁰⁶ V českých zemích se lesní roh objevil zřejmě ke konci 17. století, autorka uvádí rok 1681. Je také známo, že má tento nástroj původ ve Francii, avšak otázkou je, jak se dostal na naše území. Na to existují dvě varianty odpovědí. Ta více rozšířená uvádí jméno hraběte Šporka. Jeho kavalírská cesta končila ve Francii a u Ludvíka XIV. ve Versailles mohli mladí páni poznat nejlépe francouzskou dvorní kulturu a lov zvěře, nazývaný štvance. Mladého Šporka Francie opravdu nadchla,

¹⁰⁴ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Ořtis, 2012, 199 s. Str. 53

¹⁰⁵ BEZDĚK, František. *Počátky lovecké hudby v Čechách*. In: www.trubaciprerov.cz [online]. [cit. 9.4.2018]. Dostupné z: <http://www.trubaciprerov.cz/ruzne/clanky/pocatky%20hudby.pdf>. Path: Různé; Články.

¹⁰⁶ RATAJOVÁ, Tereza. *300 let lesního rohu v Čechách*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

nejvíce pak parforsní hony, které byly mezi francouzskou šlechtou velmi oblíbené. „*Parforsní hon, z francouzského slova par force de chiens, což znamená silou psů, byla především štvance, kdy smečka psů se šlechtou na koních štvála před sebou vysokou zvěř, cílem bylo ji úplně uštvat a neschopnou dalšího útěku ji zabít.*“¹⁰⁷ Honba tohoto typu byla prováděna v lese za doprovodu signálů troubených na lesní rohy honci na koňském sedle, což nebylo zcela snadné. Psi, kteří byli součástí lovu, byli cvičeni reagovat na zvuky lesního rohu a podle určitých signálů řídili své chování. Pro svou sofistikovanost právě tento typ lovu hraběte nadchl, a proto jej chtěl přivést do Čech. Ve Francii v této době a za tímto účelem nalezneme lovecké rohy o velkých rozměrech, které se nazývali *Cor de Chasse*. Byly veliké, pouze jednou zatočené a v průměru měřily kolem 135 cm. Jejich ladění bylo nejčastěji v D, výjimečně v C, a právě tyto nástroje se Špork rozhodl přivést na naše území. Z dokumentace vyplývá, že hrabě cíleně zprostředkoval studium lesního rohu dvojici svých poddaných ve Versailles, aby se z paměti naučili hrát více než padesát požadovaných melodických signálů. Téměř po dvou letech se trubači vrátili a doma školili nové hornisty. Zájem ze strany šlechty byl značný, protože výuka u Šporka byla levnější, než kdyby se každý další hornista vydával do Francie.

Již víme, že se Špork po svém návratu z cest ujal po otci zděděného rozlehlého panství a začal realizovat své umělecké (malířství, sochařství apod.) plány. Podpořil provoz první stálé italské operní scény v Čechách a jeho vášeň pro lov ho vedla k založení Řádu svatého Huberta (1695) pro aristokratickou společnost lovců. „*Můžeme říct, že jeho sluhové Svída a Röllig byli první, kteří se vyučili hře na lesní roh, založili sbor trubačů na Šporkově panství, a tak dali základ české hornové škole.*“¹⁰⁸ K tomu dodejme, že o nějakém sboru trubačů nemůže být ani řeči na základě dosavadních informací a funkcionality tohoto signálně hudebního žánru.

Zvážit můžeme ale i další existující možnost, podle které byl lesní roh přivezen do Čech a na Moravu řádovými organizacemi. Existuje stále domněnka, která se v tuto chvíli nedá potvrdit ani vyvrátit, jelikož bylo mnoho dobových řádů rušeno a prameny o takové události se nedochovaly, že roh byl na naše území přivezen před Šporkovými aktivitami. Pravděpodobnost této verze je velká, avšak bez důkazů není možné tuto hypotézu pramenně potvrdit.

¹⁰⁷ RATAJOVÁ, Tereza. *300 let lesního rohu v Čechách*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Str. 2

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 3

Podle Bezděka došlo k rozmachu lovecké hudby na našem území hned po návratu trubačů z Francie. Hru na roh zvládli během dvou let a po svém návratu se sami stali prvními učiteli nových trubačů z řad písařů, sekretářů, sluhů a myslivců. Jejich prvními žáky byli Václav Bendl a Petr Balík a nejspíš také Václav Cirýn a Pavel Franc, kteří jsou příbuzenským či jiným vztahem spjati s V. Svídou.¹⁰⁹

1.2.6 Dílčí závěr

Ve spojení s hrabětem Šporkem můžeme dohledat tři dle mého názoru klíčové pojmy označující rozdílné funkce jeho služebnictva. V kapitole o parforních honech se objevují *pikéři*, jež zde sloužili jako speciálně vyškolení myslivci, kteří během roku sledovali a nakonec vybírali zvěř určenou k lovu. V druhé části práce figurují tři neznámější jména: Václav Svída, Peter Röllig a František Ferdinand. Třetí jmenovaný je pikér (piquer), ale také jeden ze Šporkových Jäger (myslivců), kam spadají všichni jmenovaní. „Pikéři s parforními rohy“ byli Jäger, ale ne každý Jäger opravdu na roh hrál. Ferdinand nebyl hornistou, tj. jedním z trubačů, přesto se řadí mezi myslivce. Platí tedy:

	Jäger	Piquer	Hornista	Piquer s parf. rohem
P. Röllig / V. Svída	✓	?	✓	✓
F. Ferdinand	✓	✓	✗	✗

Tabulka 1

Proměnných je v tomto bodě tolik, že to potvrzuje nejasné označení Šporkových poddaných, přičemž jak už víme, byli i tací, kteří vystupovali při hudebních událostech jeho dvora, přestože tomu neodpovídala jejich funkce. Svída a Röllig však zcela jistě Jäger byli.

Kdy tedy byli Šporkovi trubači vyučeni hře na lesní roh? Na základě dosavadních informací můžeme označit rozmezí let 1680-1682 za období, kdy byli Svída s Rölligem ve Versailles a učili se zde hře na lesní roh. Avšak nemůžeme s určitostí říci, zda tam přijeli společně se Šporkem, nebo je tam hrabě poslal až po svém návratu do Čech. Pokud se však v budoucnu objeví nový pramen, nejspíše pomůže upřesnit dosavadní nejasnosti a doplnit fakta tak, aby bylo možné vyvozovat kompletní závěry.

¹⁰⁹ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 49

Období vynalezení (francouzského) rohu je přisuzováno 2. polovině 17. století, což je nedlouho předtím, než do Francie dorazil hrabě Špork buď sám, nebo se svými trubači, kteří se naučili na roh hrát, přivezli ho do Čech a rozšířili jej a dosáhli takové úrovně a kvalit, že po dlouhou dobu hornisté z Čech „hráli prim“ v tomto umění. Dle všeho došlo ke zvýšené aktivitě kolem lovecké hudby ihned po jejich návratu z Francie. Vlastním příkladem a výukou dali základ české (böhmische) hornové škole. Z obou byli první učitelé nových trubačů, kteří se jimi stávali z původně jiných profesí, často i z řad mysliveckých mládenců. Podle dalších informací zasahovala Svídova výuka hry na roh také do vzdálenějších oblastí a to do Benátska a Mansfeldu, kde působili jeho žáci.

2 Závěr

Františka Antonína hraběte Šporka můžeme považovat za významnou osobnost z řad dobové šlechty mající zásadní vliv na rozšíření loveckého rohu (hudebního nástroje dnes známého jako lesní roh). Inicioval výuku hry na tento nástroj a širší využití rohu při rozličných událostech, například při parforsních honech, které díky jeho osobě doznaly obrovského rozmachu.

Na základě dosavadních informací není možné potvrdit Šporkovo prvenství jak v importu tohoto nástroje do českých zemí, tak uvedení parforsního honu, které dokonce již dříve na Moravě zavedl kníže Karel Eusebius Lichtenstein. O uplatnění parforsních rohů však zprávy nemáme, proto Špork mohl mít s velkou pravděpodobností vliv nejen na jeho rozšíření zde, ale i jeho první využití při lovu. Šporkův zájem rozvíjet tuto oblast vedl k exploataci ucelených sbírek loveckých signálů a fanfár, přičemž měl dopad i na další oblasti hudby, tzv. šporkovské árie, včetně Hubertské, jež se stala hymnou Řádu sv. Huberta, založeného 3. listopadu 1695.

Z literatury i z dalších zdrojů lze usoudit, že nejpravděpodobnější verze, kdy se Šporkovi Jäger ve Francii učili na lesní roh, je období mezi roky 1680 – 1682. Avšak nelze zodpovědět, kým byli vyučeni. Ani studiem Seemanových deníků nebylo možné získat více podrobností o vlastnostech a charakteru jednotlivých trubačů, stejně jako nahlédnout detailněji do oblastí jejich životů, které nebyly nutně spjaty se službou pro hraběte Šporka. Přesto to byli právě Svída a Röllig, kteří se s hrabětem jako svým mecenášem podíleli na vzniku české hornové školy tím, že byli vysláni do Francie, schopni naučit se hře na tento nástroj a z paměti zahrát na padesát skladeb a následně vychovali své pokračovatele (kteří sloužili v Čechách i v zahraničí).

Petr Röllig a Václav Svída se svými žáky Václavem Michalem Kolářem a Martinem Konvičkou si proto zajistili svými výsledky a kvalitou v oboru jednoznačné prvenství mezi ostatními interprety. To vše bylo možné pouze díky finanční podpoře hraběte Šporka, který tak zděděným bohatstvím a svým osobním zájmem dosáhl nevídaného rozšíření tohoto nástroje nejen na našem území. Získal si tak oblibu u vysoké šlechty i císaře. Schopnosti trubačů a Šporkova činnost ovlivnili vysoký status české hornové školy a dosud nevídaný rozmach, který způsobil další rozvoj užití nástroje, např. mimo lovecké prostředí.

Z informací shromážděných v bakalářské práci je dále možné vyvrátit tvrzení F. Bezděka: Václav Svída uzavřel manželství v lednu 1693, nikoliv o deset let dříve,

tzn. v roce 1683 a dále všeobecně zažité datum jeho úmrtí, které je 28. 2. 1741 namísto 3. 3. 1741, kdy ve skutečnosti proběhl jeho pohřeb.

Některé otázky spjaté se Šporkovými Jäger nelze zatím zodpovědět. Představují ovšem potenciál dalšího výzkumu, kterému se budu ráda v budoucnu věnovat.

3 Přílohy

3.1 Překlad Seemanových deníků

V příloze jsou vypsány všechny Seemanovy denní záznamy, týkající se dvou Jäger – Františka Ferdinanda a Václava Svídy. Tyto záznamy jsou dochovány až od roku 1726, proto v nich není možné nalézt údaje o Petru Rölligovi.

V každém dni je uvedena pouze část, týkající se informací o sledované osobě. Ostatní je vynecháno, tj. nahrazeno závorkou a třemi tečkami. Konkrétní datum zápisu je pak doplněno v hranatých závorkách.

3.1.1 František Ferdinand

12. dne tohoto měsíce (dále jen t. m.) [12. 7. 1731] (...) Odpoledne správce, lovčí Ferdinand a knihvazač s bratrem Friedrichem, hospodářem a hajným Schurtzerem položili na nové hranice kameny, kam se jela Jeho Excellence navečer projet.

21. dne t. m. [21. 4. 1732] (...) Také lovčí Ferdinand odjel na koni s poštou do Heřmanova Městce k hraběti Josefu Šporkovi. (...)

13. dne t. m. [13. 6. 1732] (...) Lovčí Ferdinand jel na koni s doktorem Caselem do lesa a údolí sv. Huberta. (...)

30. dne t. m. [30. 6. 1732] (...) Odpoledne hrabě Josef, baron Obitetzky a Gasthaimb, pán von Lamoth a Ziskan jeli s lovčím Ferdinandem na vyjížděku na koních. (...)

25. dne t. m. [25. 4. 1734] Jeho Excellence, milostivý pán, podal o Velikonocích na Boží hod zprávu, aby se všichni jeho sloužící vyzpovídali a byli na mši u přijímání. Odpoledne nechala Jeho Excellence u přítomnosti pátera Nikodéma přečíst epištoly a zazpívat evangelium, při čemž lovčí Ferdinand hrál na harfu.

27. dne t. m. [27. 4. 1734] (...) Odpoledne Jeho excellence nechala opět číst epištoly a zazpívat evangelium z Křesťanského roku, při čemž lovčí Ferdinand opět hrál na harfu. NB NB jsem dnes byl obeznámen se zvláštní událostí, totiž: po zpěvu v 8 hodin šel lovčí Ferdinand dolní chodbou kolem hodin a směrem na Stangendorff domů,

nýbrž se od této hodiny ztratil, takže nikdo nemohl vědět, zdali je ještě živý, nebo mrtvý, nebo zdali na něm nebylo v noci spácháno násilí.

6. dne t. m. [6. 5. 1734] Když Jeho Excelence milostivý pán obědval, přišel soudce s porotcem do altánu a přinesl zprávu, že ztraceného lovčího Ferdinanda našli v tzv. lese Schnöpfelwaldel, sedícího u stromu, s kloboukem na klíně, pušku vedle něho na zemi, mrtvého. Nechali ho odtud zavézt do špitálu a otevřít, ale nenašli na něm nic, co by svědčilo o jeho násilné smrti.

7. dne t. m. [7. 5. 1734] Dopoledne byl lovčí Ferdinand s pomocí najatých úředníků pohřben v kapli mrtvých. (...)

4. dne t. m. [4. 7. 1734] (...) Kočářem jeli písař Anton Jeschke, žena lovčího Ferdinanda, žena Fridricha a dcera stolníka. (...)

3.1.2 Václav Svída

10. dne t. m. [10. 10. 1730] jsem já Tobias Anton Seeman, obědval u pana Ferdinanda, zapisovatele důchodů, ve 2 hodiny jsem odjel přes Kovanice u Poděbrad se Svídou, v 7 hodin večer jsem přijel do Lysé, v 6 jsem dorazil na zámek Bonrepos.

16. dne t. m. [16. 10. 1730] (...) V poledne se konala ptačí slavnost, na niž se dostavili poštovní svídou a přerovský správce, v 8 hodin sem přijela Jeho Excelence z Ronova.

26. dne t. m. [26. 7. 1731] (...) Já jsem jel se Svídou na Žíreč a odtud zase domů.

23. dne t. m. [23. 8. 1731] (...) Dnes Jeho Excelence vydala starému Svídovi zástavu 80 R za 40 R (rýnských).

3. dne t. m. [3. 12. 1735] odjel hejtman se svým písařem Antonem a se mnou a Václavem Svídou do Prahy. (...)

7. dne t. m. [7. 12. 1735] V 7 hodin jsem jel s hejtmanem, Václavem Svídou a Antonem písařem k doktorovi Felixovi, odtud na Malou stranu k panu venkovskému soudci, kam doktor Felix nemohl jet kvůli nevolnosti. (...)

23. dne t. m. [23. 1. 1737] Jeho Excellence odjela na Bonrepos, večer mu komorník Nitsch řekl, že na svátek Tří králů několik sloužících Jeho Excellence bylo v noci ve městě v hostinci v domě Svídy, kvůli němuž bylo vyšetřování, a jak se v noci zase vrátili do zámku, kde byl vyšetřován vrátný a noční hlídač.

18. dne t. m. [18. 2. 1737] (...) Časně ráno v 6 hodin odjel bratr Maurus s mladým Svídou do Prahy, který mi přivezl kufr s mými novými šaty z Prahy.

8. dne t. m. [8. 5. 1737] (...) Já jsem si ráno vzal 6 pilulek s čajem, a když Jeho Excellence odjela, prověřil jsem šenkýřku v domě Svídy a Barbaru Ruschtzkin, která tam bydlí, právě tak jejího syna Frantze Nowotného kvůli útěku Wotavy a Barbaře jsem nařídil, aby do 24 hodin zaplatila pokutu 10 tolarů, jinak že si je bude muset odpracovat. (...)

19. dne t. m. [19. 9. 1737] ráno Jeho Excellence odjel ve velkém voze společně se slečnou Fineckin a bratrem Maurem nejdříve na Schibitz, po mši svaté a svatbě vrchního ptáčního na Loučení jsem jel s páterem Ottem, páterem Franzem, mladým Zollem a starým Svídou v mém voze, novomanželé a všichni sloužící na dvou vozech, klášterní duchovní s farářem odjeli ve svých vozech rovněž na Schibitz, kde Jeho Excellence měla první jídlo na slavnosti kachen a tento den se nic jiného nejedlo, jen divoké kachny. (...)

5. prosince t. m. [5. 12. 1739] jsem odjel já, Václav Svída, starosta v Lysé nad Labem Johann Klepítko a Anton Kaulfus z Lysé do Prahy. (...)

12. dne t. m. [12. 12. 1739] S Václavem Svídou jsme jeli na Malou stranu do paláce lichtenštejnského knížete a pak do bytu pana Widmana, kde jsem byl vyslýchán od 9 do 11 hodin a propuštěn. Od půl jedenácté do 12 hodin byl vyslýchán Václav Svída, a tak začal jeho první výslech.

14. dne t. m. [14. 12. 1739] by Václav Svída u královských zemských desek podruhé vyslýchán panem Widmanem a panem Wořzekowským.

15. dne t. m. [15. 12. 1739] byl Václav Svída vyslýchán potřetí nahoře uvedenými komisaři u zemských desek.

Ve středu 16. dne t. m. [16. 12. 1739] nebyl Václav Svída vyslýchán kvůli nevolnosti pana Wořzekowského.

17. dne t. m. [17. 12. 1739] byl Václav Svída vyslýchán u královských zemských desek od půl desáté až do třičtvrtě na dvanáct. (...)

Ve čtvrtek dne 17. dne t. m. [17. 12. 1739] byl Václav Svída počtvrté vyslýchán panem Saltzem a panem Wořzekowským u zemských desek.

V pátek 18. dne t. m. [18. 12. 1739] byl Václav Svída od 9 hodin do půl 11 naposled vyslýchán u zemských desek panem Widmanem a panem Wořzekowským, což bylo ukončeno jeho svědeckou výpovědí. (...)

23. dne t. m. [23. 12. 1739] Časně ráno v 8 hodin přijel povoz z Lysé s listinami, který odpoledne v 1 hodinu znovu odjel do Lysé s Václavem Svídou, Johannem Klepítkem a Antonem Kaulfusem. (...)

28. dne t. m. [28. 2. 1741] (...) Dnes večer kolem 10 hodiny zemřel starý Svída, raněný mrtvicí.

3. dne t. m. [3. 3. 1741] (...) V 10 hodin jsem se účastnil pohřbu zemřelého starého Svídy. (...)

9. dne t. m. [9. 6. 1747] (...) Při této inkvizici byli zavřeni bývalý starosta, Schneider, Václav Svída (ml.), Jelínek, Ferdinand Balbín a jiní. (...)

3.2 Slovníček typů rohů

Čj	Nj	Aj	Fj
Lesní roh	S Waldhorn	French horn	Cor
Přirozený roh	S Naturhorn	Hand horn / Natural horn	Cor à main
Parforsní roh	S Parforcehorn	Parforce horn	Pareforce horn
Lovecký roh	S Jagdhorn	Hunting horn	Cor de chasse

Tabulka 2

3.3 Potomci Václava Svídy podle zápisků Josefa Vojáčka

Ve svých rukopisech *Myslivci na lyském panství* a *Hudebníci v Lysé nad Labem* vypisuje (snad z matrik) J. Vojáček potomstvo Václava Svídy, které jsem se snažila přehledně zapsat do tabulky. Mezi oběma rukopisy se ale často vyskytuje rozpor v uvedených informacích a není možné určit, který z údajů je ten správný, proto uvádím vždy oba (značeno lomítky, údaje jsou stejného pořadí jako rukopisy výše). Největší neshoda pak je u Marie Alžběty Františky, kdy nejspíše došlo v druhém z oněch rukopisů k částečné záměně s Marií Dorotou.

Jméno	Narození a úmrtí	Manžel/ka	Narození a úmrtí	Datum sňatku
Václav Svída	1664 – 28. února 1741	Anna Veselá	1677 – 10. února 1743	10. ledna 1693

Děti Václava a Anny:

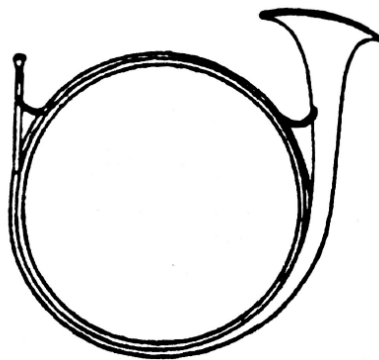
Jméno	Narození	Úmrtí	Manžel/ka	Datum sňatku
Anna	25. / 10. srpna 1695	---	Václav Lajner	18. / 12. února 1716 / 1726
Marie Dorota	8. / 2. února 1697	---	Josef Lajner	10. / 16. listopadu 1720
Barbora Helena	8. února 1699	---	Sládek Václav Menšík	27. října 1721
Františka Eleonora	31. listopadu 1700	Jako dítě 1701	---	---
Václav Leopold	23. 5. 1702	---	Marie (dcera lesmistra Václava Skorkovského) Lidmila (dcera šenkýře Václava Kohouta)	1727 2. července 1738
Jan Václav Ignác	---	Maličký 1703 / 1713	---	---
Marie Alžběta Františka	--- / 12. 9. 1704	Do roka po J. V. I. / ---	--- / Josef Lajner	--- / 16. listopadu 1720
František Karel	---	1713 / 1714	---	---
František Karel Hubert	---	V dětských letech 19. září 1717	---	---
František Antonín	21. října 1705	1708	---	---
Jan Václav	26. září 1706	1712	---	---
Kateřina Otilie	14. prosince 1708	---	Truhlář Jan Novotný	30. / 28. ledna 1731

Děti Václava Leopolda:

Jméno	Narození	Úmrtí	Manžel/ka	Datum sňatku
Anna Barbora Františka	1739	---	---	---
Josef	1741	---	---	---
František Josef Augustín	1745	---	---	---
Lidmila	---	---	Karel Girtler	1770

Tabulky 3-5

3.4 Obrazová příloha

Obrázek 1: Přirozený lesní roh

Obrázek 2: Hubertská árie

Obrázek 3: Pikér na koni s parforsním rohem v pravé ruce

Obrázek 4: Oválný medailon Řádu sv. Huberta

Als :
Johann Georg Wiesner, Stallmeister.
Johann Georg Jacobez, Kammer-Diener.
Tobias Seemann, Capellmeister.
Franz Osio.
Franz Smrzek.
Christoph Viereckel, Koch.
Peter Röllig, Jäger.
Franz Ferdinand, Jäger.
Heinrich Jeschke, gewester Kentschreiber zu Lyssa.
Johann Nitsch, Kuchel-Schreiber.

Obrázek 5: Označení P. Rölliga a F. Ferdinanda za Jägers

Röllig, Peter, von Konoged in Böhmen, ein Untertban des Grafen Franz Anton Sporck, der ihn mit Wenzel Sweda nach Paris, wo damals die Kunst, das Waldhorn zu blasen, erfunden ward, schickte, und ihn unterrichten ließ. Er kam nach einer Zeit wieder zu seinem Mäzen zurück, der ihn als großer Gönner aller Künstler bey sich behielt. S. Abbildungen der böhmisch u. mähr. Gelehrten und Künstler. Th. II. S. 117. Buchmayers böhm. Oden und Fabeln. Th. 3., wo er das Leben dieses berühmten Grafen beschreibt; und meinen Versuch eines Verzeichnisses der böhmischen Tonkünstler in von Riegers Statistik von Böhmen. Heft XII. S. 277.

Obrázek 6: Dlabáčův slovník, heslo „Rölíg Peter“

Swida, Wenzel, von Lissau in Böhmen gebürtig, der mit seinem Hrn. Grafen, dem gelehrten Franz Anton von Sporck im Jahre 1680 nach Paris reiste, wo er das Waldhorn, welches in selbem Jahre erst erfunden worden, erlernte, und es in seiner Vaterlande so bekannt machte, daß man schon damals mehrere Böhmen angetroffen, die auf diesem schweren Instrumente alle andere Nationen übertroffen haben. Er starb in Diensten seines Mäzens in einem unbekanntem Jahre. S. Abbildungen der böhm. u. mähr. Gelehrten u. Künstler. Th. 2. S. 117. Meinen Versuch eines Verzeichnisses der vorzüglichern Tonkünstler in oder aus Böhmen, in von Rieggers Statistik von Böhmen. Heft. XII. S. 233. Buchmayer's. Nowé Básně wydané, w Praze, v Jana Herrla. 1798. in 8, im Leben des Grafen Sporck.

Obrázek 7: Dlabáčův slovník, heslo „Swida Wenzel“

Obrázek 8: Josef Ignác Kapoun: F. A. hrabě Špork s loveckou družinou, 1728, olej na plátně, hrad Kost

4 Seznam použité literatury a pramenů

1. *Badatelna* [online]. Oficiální veřejný portál pro vyhledávání v archivních fondech a sbírkách České republiky. © Copyright 2013-2018. [cit. 2018-07]. Dostupné z: badatelna.cz.
2. BENEDIKT, Heinrich. *Franz Anton Graf von Sporck (1662-1738). Zur Kultur der Barockzeit in Böhmen*. Wien: Manz-Verlag, 1923. 471 s.
3. BERDYCHOVÁ, Tereza, 2009. *Hudba jako součást lovu: Její vývoj, typologie a zakořenění v českých zemích v období baroka*. Brno. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav hudební vědy.
4. BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. ISBN 80-86386-17-1.
5. BEZDĚK, František. *Dějiny lovu trochu jinak*. Brno: Sursum, 2000, 78 s. ISBN 80-85799-72-2.
6. BEZDĚK, František. *Hledání kořenů mysliveckých tradic*. Brno: Sursum, 1999, 71 s. ISBN 80-85799-59-6.
7. BEZDĚK, František. *Počátky lovecké hudby v Čechách*. In: www.trubaciprerov.cz [online]. - [cit. 9.4.2018]. Dostupné z: <http://www.trubaciprerov.cz/ruzne/clanky/pocatky%20hudby.pdf>. Path: Různé; Články.
8. BEZDĚK, František a Jaromír KOVAŘÍK. *František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta*. Kuks: Řád svatého Huberta, 1998, 79 s. ISBN 80-238-3664-1.
9. BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks: duchovní, životopisné, oslavné, propagační, lovecké, časové, čarodějnické, protijezuitské, protiprávní, kramářské, dialogické a jiné písně na nápěvy Bon-Reposké, Hubertské, Zaječí, Holubí, Pfuj, Kalvárské, Řádu kříže aj. árií, písní a melodií*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. ISBN 978-80-7405-183-8.
10. ČELEDA Jaroslav. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974), přírůstkové číslo 139/41. Literární archiv Památníku národního písemnictví (Centrální depozitář v Litoměřicích).
11. ČELEDA Jaroslav. *4 dopisy Josefa Vojáčka Jaroslavu Čeledovi*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).
12. ČELEDA, Jaroslav. *František Antonín Sporck, pán na Lysé n/Lab. Články a výpisky o Šporkovi*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).

13. ČELEDA, Jaroslav. *HRABĚ FR. ANT. SPORCK 1662 – 1738 A JEHO HUDEBNÍCI v datech nikde nikým neuvedení*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).
14. ČELEDA, Jaroslav. *Hrabě Špork hudební příznivce*. K 200. výročí jeho úmrtí. Praha 30. 3. 1938 pro Mladoboleslavské listy. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).
15. ČELEDA, Jaroslav. *Z Lysé do celých Čech. Tiché výročí české borlice*. Osobní fond ČELEDA JAROSLAV (1890 – 1974).
16. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. [cit. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/>.
17. DLABACŽ, Johan Gottfried a Franz von. STERNBERG-MANDERSCHIED. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien: drei Bände in einem Band*. Hildesheim: G. Olm, 1998, 1 sv. ISBN 3-487-05014-5.
18. FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. ISBN 0193187035.
19. HŮLEK, Julius. *Hrabě Špork a počátky lesního rohu v Čechách*. Zpravodaj Společnosti pro starou hudbu 5, 1984.
20. HRDINA, Ignác Antonín a Hedvika KUCHAROVÁ. *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu*. Ostrava: Key Publishing, 2011, 421 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-097-2.
21. Johann Joseph von Sporck. *Geneanet* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://gw.geneanet.org/fcicogna?lang=en&n=von+sporck&oc=0&p=johann+joseph>.
22. KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2002. 1168 s. ISBN 80-902912-1-X.
23. MAZAN, Michal. *Lovecké motivy ve světové hudební tvorbě*. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra hudební výchovy.
24. MODR, Antonín. *Hudební nástroje*. 9. vyd. Praha: Editio Bärenreiter, 2006. 283 s. ISBN 80-86385-12-4.
25. PREISS, Pavel. *Boje s dvouhlavou saní: František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Ilustrace Michal Brix. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1981, 359 s., xxiv obr. příl.
26. PREISS, Pavel. *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. 2. rozšířené a přepracované vyd. Praha: Paseka, 2003, 600 s. Historická paměť. ISBN 80-7185-573-1.

27. RAKOVSKÝ, Ferdinand. *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Sporcků, sepsané jeho pážetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu I. září 1778*. Přeložil Václav Mentberger, úvodem a poznámkami opatřil Arnošt Back. Kuks: Vlastivědné museum v Kuksu, 1938, 68 s.
28. RATAJOVÁ, Tereza. *300 let lesního rohu v Čechách*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.
29. ROTH-SCHOLTZ, Friedrich [Gottwald Caesar von Stillenau]. *Leben Eines Herrlichen Bildes, wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit/ Welches GOTT in dem Königreich Böhmen, in der Hohen Person Sr. Hoch-Gräfl. EXCELLENZ HERRN, Herrn Frantz Antoni, Des Heil. Röm. Reichs Grafen von Sporck, Herrn derer Herrschafften Lyssa, Gradlitz, Konoged und Herschmanitz, [et]c. Der Röm. Kayserl. Majestät würcklichen Geheimben Raths/ Cammerern und Stadthaltern des Königreichs Böhmen [et]c. Als einen Spiegel reiner Gottesfurcht/ allen Frommen zu einen Beyspiel aufgerichtet hat* [online]. 1720, 351 s. Digitalizováno 16. 2. 2016, originál v Národní knihovně České republiky. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=gWRmAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
30. ROTH-SCHOLTZ, Friedrich [ROXAS, Ferdinand van der]. *Leben eines Herrlichen Bildes wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit, welches Gott in dem Königreich Böhmen in der hohen Person Sr. Hoch-Gräfl. Excellenz, Herrn Herrn Frantz Antoni, des H. Röm. Reichs Grafen von Sporck ... allen Frommen zu einem Beyspiel aufgerichtet hat* [online]. Amsterdam: bey Rudolph van der Leewen, 1715, 310 s. Digitalizováno 3. 7. 2014, originál v Národní knihovně České republiky. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=QOVdAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
31. SEDLÁČKOVÁ, Hana. *K životnímu stylu východočeské šlechty 19. století: Parforsní hony a jízdy o závod*. Brno, 2011. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita.
32. SEHNAL, Jiří. *Počátky lesního rohu na Moravě*. Minulost a přítomnost lesního rohu, Brno, 1984.
33. *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, 1035 s. ISBN 80-7058-462-9.
34. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. London: The Macmillan Company, 1993, 879 s. ISBN 0-333-23111-2.
35. *The Oxford English dictionary*. 2. ed. Oxford: Clarendon press, 2001, 20 sv. Volume VIII Interval-Looie. ISBN 0-19-861186-2.
36. VOJÁČEK, Josef. Osobní fond Vojáček Josef, číslo 49 (prozatímní soupis fondu). Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem.

37. VOJÁČEK, Josef. *HUDEBNÍCI v Lysé nad Labem*. Osobní fond Vojáček Josef, B 118.
38. VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVCI na lyském panství*. Osobní fond Vojáček Josef, B 100.
39. VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVCI Šporkovští a Sweetsovští*. Osobní fond Vojáček Josef, B 98.
40. VOJÁČEK, Josef. *MYSLIVECKÁ hudba*. Osobní fond Vojáček Josef, B 98.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.....	34
Tabulka 2.....	41
Tabulky 3-5.....	42

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Přirozený lesní roh ¹¹⁰	43
Obrázek 2: Hubertská árie ¹¹¹	43
Obrázek 3: Pikér na koni s parforsním rohem v pravé ruce ¹¹²	43
Obrázek 4: Oválný medailon Řádu sv. Huberta ¹¹³	44
Obrázek 5: Označení P. Rölliga a F. Ferdinanda za Jägers ¹¹⁴	44
Obrázek 6: Dlabacžův slovník, heslo „Rölig Peter“ ¹¹⁵	44
Obrázek 7: Dlabacžův slovník, heslo „Swida Wenzel“ ¹¹⁶	45
Obrázek 8: Josef Ignác Kapoun: F. A. hrabě Špork s loveckou družinou, 1728, olej na plátně, hrad Kost ¹¹⁷	45

¹¹⁰ MODR, Antonín. *Hudební nástroje*. 9. vyd. Praha: Editio Bärenreiter, 2006. 283 s. Str. 110

¹¹¹ BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 192

¹¹² FITZPATRICK, Horace. *The horn and horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680 to 1830*. London: Oxford University Press, 1970, 256 s. Str. 19

¹¹³ BEZDĚK, František. *Cesty a osudy loveckého rohu*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2001, 126 s. Svět myslivosti. Str. 118

¹¹⁴ ROTH-SCHOLTZ, Friedrich. *Leben Eines Herrlichen Bildes, wahrer und rechtschaffener Frömmigkeit...* [online]. 1720, 351 s. Digitalizováno 16. 2. 2016, originál v Národní knihovně České republiky. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=gWRmAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. Str. 282

¹¹⁵ DLABACŽ, Johan Gottfried a Franz von. STERNBERG-MANDERSCHIED. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien: drei Bände in einem Band*. Hildesheim: G. Olm, 1998, 1 sv. Str. 245

¹¹⁶ DLABACŽ, Johan Gottfried a Franz von. STERNBERG-MANDERSCHIED. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien: drei Bände in einem Band*. Hildesheim: G. Olm, 1998, 1 sv. Str. 586

¹¹⁷ Poskytl S. Bohadlo. Detail hráčů na parforsní roh In: BOHADLO, Stanislav. *Sporckovské "árie" jako obecná nota z Bon Repos a z Lázní Kuks*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012, 199 s. Str. 2